

DIALOGAS

2012 m. gegužės 17 d.

ISSN 1392-1916

Nr. 20 (992). Kaina 3,70 Lt

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Dvidešimt pirmieji leidybos metai

„Meilės“ laišakai ir kratos – LŠDPS kasdiena

Perklausus, ar tikrai STT atliko poėmius iš jo kabineto, nepakeičiamasis pirmininkas A. Bružas išliko filosofiškas: „Poėmiai yra eilinis dalykas. Ketvirtą kartą jie daro tuos tyrimus ir vis nieko neranda.“

„DIALOGAS“ KLAUSIA 3 p.

Ugdymo skyrius: šviesi perspektyva ar šiaudas skęstančiajam?

Didesnių mokyklų ugdymo skyriais tapusios švietimo įstaigos – mokyklų tinklo pertvarkos rezultatas. Kelis ugdymo skyrius turinti gimnazija – tai ir nauja vadybos tendencija.

Ar perspektyvus ir naudingas tokios mokyklos modelis? O gal jis – tik šiaudas skęstančiajam?

RUPŪS MILTAI 4 p.

Zarasų mero alternatyvos: vaikai be kotletų arba mokytojai be algų

„Darosi akivaizdu, kad politikai pamiršo savo priedermes, todėl norime kreiptis į rajono bendruomenės žmones: kad ir kokių pažiūrų mes būtume, kad ir kokiai partijai priklausytume, kartu galime ginti viešąjį interesą dėl savo, savo vaikų, savo tėvų gerovės“, – ragina Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos pirmininko pavaduotojas Andrius Navickas.

7 p.

Stresas: kaip jį įveikti?

Mokslininkų teigimu, dvasinė pusiausvyrą po patirto vidutiniško streso – nebūtinai sukkelto egzaminų – atgaunama maždaug po trijų dienų...

BŪKIME SVEIKI 9 p.

T. Dreiseris: kovos be taisyklių

Štai kaip baigiasi tam, kuris viską paaukoja dėl vienos moters! O juk kadaise jis nepraleidavo nė vieno sijono apylinkėje...

VĒLAUS VAKARO SKAITINIAI 13 p.

Elenos Tervytės nuotr.

Darbo kodekso pataisų projektas: dovana ar šantažas?

Jei Vyriausybė ir Seimas pritarus Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtam Darbo kodekso pataisų paketui, mokytojų darbo sutartys irgi taps terminuotos.

A. Kubilius: vienintelė išeitis – darbo lankstumas

Minimalios 20 darbo dienų atostogos per metus vietoj 28 kalendorinių darbo dienų; maksimali keturių, o ne dabar galiojanti šešių vidutinių darbo užmokesčių iš-eitinė išmoka; trijų mėnesių išėjimas vietoj keturių prieš atleidžiant; galimybė nutraukti darbo sutartį su darbuotoju, jam

sulaukus 65 m.; terminuotos darbo sutartys su nuolat dirbančiais asmenimis, – tokių Darbo kodekso (DK) pataisų projektą pirmadienį (05 14) aptarė Vyriausybė.

Beveik neabejojama, jog jei būtų įteisinti visi paminėti darbo sutarčių liberalizavimo pasiūlymai, Vyriausybė pritarę minimalaus atlyginimo padidinimui. „Tyrimai rodo, kad nesubalansuotas minimalaus atlyginimo didinimas gali sumažinti

ti darbo vietų skaičių iki 5 proc. Norint, kad taip nebūtų, turime sudaryti sąlygas verslui, kad jam būtų patogiau kurti naujas darbo vietas. Vienintelė išeitis – darbo lankstumas“, – po Vyriausybės pasitarimo kalbėjo premjeras A. Kubilius. Jis teigė tikintis, kad DK pakeitimai padėtų žmonėms lengviau įsidarbinti ir darbo vietas būtų geriau apmokamos.

Nukelta į 3 p. ▷

Gimnazijų auditą atliko aštuntokai

Irma VIDEIKAITĖ

Laimingos ir nelaimingos panašiai

Vidaus audito metu Vilniaus Barboros Radvilaitės pagrindinėje mokykloje nustatyta, kad tik pusė jos moksleivių yra apsisprendę, kokiaje gimnazijoje norėtų tęsti mokslus. Tad, siekiant padėti ugdytiniams nesuklysti pasirenkant mokyklą, buvo organizuotos keturios išvykos į artimiausias sostinės gimnazijas: „Laisvės“, Salomėjos Nėries, Užupio ir Vytauto Didžiojo. Mokyklų vadovams ir mokytojams leidus, mokiniai galėjo stebėti pasirinktas pamokas, būrelius, imti interviu iš pedagogų ir gimnazistų, – žodžiu, atlikti visapusišką auditą.

Mokiniams sugrįžus, mokykloje buvo surengta konferencija, kurioje jie išsa-

kė savo išspūdžius, pastebėjimus, atsakė į klausytojų, besidominčių kaimyninėmis gimnazijomis, klausimus.

Didžiulio jaunųjų auditorių būrio parengti pranešimai leistų kiekvieną aplankytą mokyklą apibūdinti pagal visiems žinomą formulę +10; –5. Tačiau šios idėjos atsisakyta dėl paprastos priežasties: visos aplankytos mokyklos pasirodė laimingos ir nelaimingos labai panašiai. Tad nuspręsta pristatyti tik antrąsias mokinių pranešimų dalis (–5), nes kritika visiems yra ne tik įdomesnė, bet ir naudingesnė.

Labai norėję, kad tai nebūtų palaikyta kiaulės bažnyčioje atveju, nes pagrindinis siekis yra pakviesti visus kartu draugiškai pasvarstyti, ką galima daryti, kad mūsų švietimo įstaigų teikiamos paslaugos būtų kuo kokybiškesnės. O aptariamoms problemoms yra chroniškos ir tipi-

nės, būdingos 99 proc. valstybinių Lietuvos mokyklų.

Pamoka: įspūdžiai dvejopi

Pats svarbiausias kiekvienos mokyklos matavimo objektas – pamoka. Vykdami stebėti pamoką, mokiniai turėjo užduotį aplankyti ne mažiau kaip penkis pasirinkto dalyko ar mokytojo pamokas, užrašyti pamokos temą, tikslą, mokytojo ir mokinių veiklą, darbo metodus bei apibendrinti patirtus įspūdžius.

Stebėtų pamokų įspūdžiai buvo dvejopi: arba įdomi pamoka (linksmas mokytojas, įdomiai pasakoja, mirtina tyła, sužinojau tai ir tai), arba, cituoju, „mokytojos veikla: mokytoja aiškina, mokinių veikla: dauguma mokinių nesiklauso, nieko naujo nesužinojau ir dar negirdėjau, nes dešimtukai triukšmavo“.

Nukelta į 5 p. ▷

Jurgos Ivanauskaitės skaitymai

Tarptautinis poezijos festivalis „Poezijos pavasaris 2012“ šį šeštadienį (05 19) 15 val. kviečia minėti žanro gerbėjus į Jurgos skverą (Aguonų gatvės pradžia, Vilnius), kur vyks Jurgos Ivanauskaitės skaitymai. Dalyvaus poetai bei prozininkai I. Butkutė, L. S. Černiauskaitė, N. Daujotytė-Kuolienė, V. Gedgudas, E. Ignatavičius, E. Juodvalkė, A. Kaziliūnaitė, D. Petrošius, R. Stankevičius ir kiti. Renginį ves poetas V. Rubavičius.

Sulaikyta kyšininkavimu įtariama direktorė

Specialiųjų tyrimų tarnybos Šiaulių valdybos pareigūnai pradėjo ikiteisminį tyrimą dėl galimo kyšininkavimo vykdant viešuosius pirkimus Mažeikių „Vyurio“ pradinėje mokykloje. Įtariama, kad mokyklos direktorė pareikalavo duoti jai kyšį ir šio kyšio dalį priėmė už tai, kad viešąjį pirkimą dėl pradinės mokyklos baldų pagaminimo ir pristatymo laimėtų iš anksto pasirinkta įmonė. Taip pat įtariama, kad dirbtinai padidinus mokyklai gaminamų baldų kainą, įmonė už tuos pinigus direktorės reikalavimu pagamino baldus ir jai bei jos šeimos nariams.

Keturiasdešimtmetė bando baigti pirmą klasę

Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje pirmus mokslo metus baigti bando, ko gero, vyriausia šalyje pirmokė Rūta. Jai netrukus sukaks 40 metų. Moteris ruošiasi laikyti I klasės baigimo testą, kad būtų perkelta į II klasę. Rūtos mokytoja ir socialinė darbuotoja moterį vadina socialiniu stebuklu. Moteris rado jėgų pakilti iš didelių gyvenimo bėdų, sutiko mokytis, kad galėtų siekti darbo, bent kiek išbristų iš skurdo.

Kad moteris yra beraštė ir nemoka skaityti, paaiškėjo, kai Rūta paprašė kambarėlio nakvynės namuose. Į mokslus kibusi moteris Šiaulių apskrities televizijai sakė, kad tėvai jos mokytis neišleido, nes girtavo. Be to, kasmet po kelis kartus kraustydavosi vis į kitą vietą. Rūta neslėpė, kad vaikystėje taip ir neperžengė mokyklos slenksčio, nes girtaujantys ir nuolat po šalį klajoję tėvai vaikų mokslais nesirūpino.

EGZAMINAI

Šeštadienį – populiariausias brandos egzaminas

Šį šeštadienį (05 19), už egzaminų centrų sienų skambant gatvės muzikantų akordams, 19 130 Lietuvos jaunuolių laikys populiariausią – anglų kalbos – valstybinį brandos egzaminą. Laikančiųjų gausa jį pralenkia tik privalomasis lietuvių gimtosios kalbos egzaminas.

Tai bus jau trečias užsienio kalbos ir šios brandos egzaminų sesijos išbandymas. Jau laikyti prancūzų ir vokiečių kalbų valstybiniai egzaminai. Prancūzų kalbos žinias tikrinosi 76, vokiečių – 477 kandidatai.

SVETUR

KINIJA: žvalumą skatina vaistais į veną

Hubei provincijos Xiaogano mokykloje virš abiturientų suolų yra pakabinti įrenginiai su intraveniniais lašais. Mokiniai teigiama, kad šie vaistai, leidžiami į veną, padeda susikaupti ir geriau išmokyti medžiagą. Mokiniai, kurie jaučia silpnumą, anksčiau galėdavo kreiptis į mokyklos medicinos kabinetą, kur jiems sulaisdoma vaistų, tačiau siekiant sutaupyti laiko šie intraveniniai įrenginiai buvo įtaisyti tiesiog klasėje virš suolų.

Pasak mokyklos direktoriaus, vaistai padeda mokiniams išlikti energingiems ir susikaupusiems, o intraveninių preparatų įsigijimą finansiškai remia valstybė.

Brandos egzaminų sesija Kinijoje prasidės birželio mėnesį. Tokį pasiruošimo egzaminams būdą kritikuojantys kinai sako: „Tai nereiškia, kad abiturientai yra ligoniai, tai reiškia, kad Kinijos visuomenė yra nesveika.“

APKLAUSA

Mokytojams abiturientų egzaminų rezultatai rūpi

Šalies abiturientai jau pradėjo laikyti brandos egzaminus, tad „Dialogui“ parūpo pasiaiškinti mokytojų požiūrį į egzaminų rezultatus.

Taigi praėjusią savaitę internetautų (www.dialogas.com) klausėme: „Ar Jums asmeniškai svarbu, kaip Jūsų mokyklos moksleiviai išlaiko egzaminus?“

Balsavimui buvo pateikti šeši atsakymo variantai.

37 proc. respondentų atsakė: svarbu, nes tai susiję su mano darbo vertinimu;

16 proc. – svarbu, nes tai susiję su mokyklos prestižu;

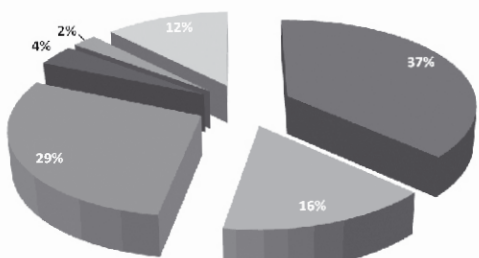
29 proc. – svarbu, nes man rūpi vaikų ateitis;

4 proc. – nesvarbu, nes neturiu „egzamininių“ klasių / mano dalyko egzaminas nėra;

2 proc. – nesvarbu, nes mokyklos prestižas man nerūpi;

12 proc. – nesvarbu, nes egzaminai nieko tikro neparodo.

Kaip matote, tik 18 proc. respondentų egzaminų rezultatai yra nesvarbūs. Sklandžios egzaminų sesijos!

Zarasiškiai pradėjo kolektyvinį ginčą

Pirmadienį (05 14) Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos (LŠDPS) Zarasų r. susivienijimas įteikė Zarasų r. savivaldybės merui A. Abramavičiui septynis reikalavimus. Tokį profesinės organizacijos veiksmą Darbo kodeksas vertina kaip kolektyvinio ginčo pradžią.

Švietimo darbuotojų atstovai reikalauja suderinti su mokyklų bendruomenėmis ir mokyklų vadovais keisti planuojamos mokinių maitinimo tvarkos projektą; grąžinti anksčiau galiojusią mokyklinių autobusų naudojimo tvarką; padidinti mokymo aplinkos finansavimą; garantuoti savivaldybės neformaliojo ugdymo įstaigų išlaikymą; 6 proc. mokinio krepšelio lėšų skirstyti tik suderinus su rajono švietimo darbuotojų atstovais; patobulinti ir patvirtinti teritorinę kolektyvinę sutartį; kolektyvinėje sutartyje nustatyti visų rajono švietimo įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimą, tarifikuojant maksima-

lius leistinus darbo užmokesčio koeficientus, maksimalias leistinas valandas už vadovavimą klasei, maksimalų valandų skaičių už papildomus darbus mokytojams ir pedagoginiams darbuotojams, pagal galiojančią darbo apmokėjimo tvarką.

Sprendimą įteikti reikalavimus savivaldybei, t. y. darbdaviui teritoriniu lygiu, priėmė LŠDPS Zarasų rajono susivienijimo pirmininkų taryba gegužės 8 d.

Gautus reikalavimus savivaldybės valdžia privalo išnagrinėti ir per septynias dienas nuo jų gavimo dienos apie savo sprendimą raštu pranešti reikalavimus iškėlusiams darbuotojų atstovams.

Jeigu šis sprendimas darbuotojų atstovų netenkins, jie gali inicijuoti kolektyvinio darbo ginčo nagrinėjimą Darbo kodekso nustatyta tvarka. Nepavykus išspręsti ginčo numatytomis priemonėmis, profsąjungos gali skelbti streiką.

Nesutarimai su Lenkija tęsiasi

Švietimo ir mokslo ministras G. Steponavičius teigia gavęs Lenkijos nacionalinio švietimo ministrės K. Szumilas atsakymą atnaujinti dvišalę darbo grupę švietimo klausimams spręsti.

G. Steponavičiaus teigimu, Lenkija nori, kad sprendžiant tautinių mažumų švietimo Lietuvoje ir Lenkijoje klausimus dalyvautų ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) aukštasis komisaras tautinių mažumų klausimais K. Vollebaekas. Tačiau, pasak Lietuvos švietimo ir mokslo ministro, šalys turi pačios išspręsti tarpusavio klausimus.

G. Steponavičiaus teigimu, Lietuva taip pat yra gavusi K. Vollebaeko kvietimą kartu su juo spręsti

nesutarimus su Lenkija, bet mano, kad šalys gali susitarti ir be ESBO komisaro pagalbos.

„Lietuvos oficiali pozicija ta, kad klausimus mes galime išspręsti patys. Mes galime atsižvelgti į tarptautinės bendruomenės pastabas, bet tolesnis bendradarbiavimas nėra reikalingas“, – naujienų agentūrai BNS antradienį (05 15) sakė G. Steponavičius.

Įsteigti dvišalę švietimo ekspertų darbo grupę pernai rugsėjį susitikę Palangoje sutarė Lietuvos ir Lenkijos premjerai. Į paskutinį susitikimą darbo grupė buvo susirinkusi lapkričio pabaigoje. Iš viso darbo grupė surengė penkis susitikimus.

Mokytojų asociacijos skleis kūrybiškumo patirtį

Antradienį (05 15) Švietimo ir mokslo ministerijoje (ŠMM) mokytojų dalykinių asociacijų atstovai, laimėję švietimo bendruomenių asociacijų projektų rėmimo konkursą, pasirašė bendradarbiavimo sutartis su Ugdymo plėtotės centru (UPC).

Konkursą laimėjusios asociacijos savo programose yra numačiusios organizuoti seminarus-laboratorijas, konferencijas, diskusijas, apskrituosius stalus, kuriuose bus aptariami ugdymo turinio individualizavimo, mokinių pasiekimų vertinimo klausimai. Numatyta parengti metodinę medžiagą bei mokymo priemones, padedančias mokytojui dirbti kūrybiškiau.

Daugelis asociacijų planuoja patobulinti savo

interneto svetaines, išplėsti galimybes dalintis gerąja patirtimi virtualioje erdvėje.

Konkurse dalyvavo bendrojo ugdymo mokytojų, neformaliojo švietimo ir pagalbos specialistų, ugdymo įstaigų vadovų asociacijos ir asocijuotos bendruomenės.

Sutartis pasirašė šokio, matematikos, chemijos, anglų kalbos, prancūzų kalbos, muzikos, istorijos, geografijos, biologijos mokytojų, specialiųjų ir socialinių pedagogų, mokyklų bei ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų, Suzuki ir Klasikų asociacijų atstovai.

Asociacijų projektų rėmimo konkursą ŠMM kartu su UPC organizavo jau trečius metus.

Moksleivių sveikata prastėja

Kauno visuomenės sveikatos biuras kasmet pagal pateiktus privalomus sveikatos pažymėjimus analizuoja vaikų sveikatos rodiklius, stebi kitimo tendencijas.

Praėjusiais metais Kauno miesto mokykloms sveikatos pažymas pristatė 41 734 mokiniai, arba 98 proc. visų miesto mokyklose besimokančių moksleivių. Analizuojant bendrą vaikų sergamumą pastebėta, kad pastaruosius trejus metus jis didėja. Nustatyta, jog dažniausiai negaluoja pradinė klasių mokinukai, o mažiausiai – aukštesnių (IX–XII kl.).

Išanalizavus vaikų sveikatos profilaktinių patikrinimų duomenis galima teigti, kad didžiausios mo-

kinų sveikatos problemos 2011 m. buvo skeleto ir raumenų sutrikimai. Jų turėjo apie 40 proc. miesto vaikų. Vienas teigiamų aspektų – laikysenos sutrikimų mažėjimas.

Kasmet daugėja vaikų, kuriems reikalinga reagos korekcija. Neretas išgirsta tokias diagnozes kaip trumparegystė ar toliaregystė. 2011-aisiais bene kas antras pirmokas Kaune turėjo bėdų dėl regėjimo. Aukštesnėse klasėse jis buvo sutrikęs trečdaliui mokinių.

Sergamumas kraujotakos sistemos ligomis siekė 92,5 atvejo 1000-iui vaikų.

Universitetas atšaukė daktaro laipsnį

Kauno technologijos universitetas (KTU) priėmė precedento Lietuvoje neturintį sprendimą atšaukti mokslo daktaro laipsnį. Balandžio 30 d. KTU atšaukė P. Banevičiui suteiktą daktaro laipsnį. Pasak KTU atstovaujančio teisininko T. Bukelio, sprendimas priimtas atsižvelgiant į KTU senato sudarytos specialios komisijos, tyrusios P. Banevičiaus disertacijos rengimo aplinkybes, išvadas. Komisija buvo sudaryta iš Lietuvos ir užsienio universitetų bei institutų mokslo ekspertų.

Komisijos išvadose teigiama, kad rengiant disertaciją buvo nusižengta mokslinio sąžiningumo principui. Disertacijoje buvo pateikta reikšminga apimtis svetimų mokslo rezultatų be reikiamų nuorodų į šių rezultatų autorius.

Teisinė galimybė atšaukti suteiktus mokslo laipsnius atsirado 2010 m. gegužės 12 d., kai Vyriausybė patvirtino naują doktorantūros nuostatų redakciją.

Keliama forumo idėja

Keletas aktyvių Lietuvos piliečių, susirūpinę pastaraisiais metais blogėjančiais Lietuvos ir Lenkijos santykiais, siūlo į tarpusavio santykių svarstymus įtraukti įvairias lietuvių ir lenkų visuomenių grupes, t. y. atgaivinti žinomo intelektualo, lietuvių kilmės lenko Jerzy Giedroyc idėją.

„Mes siūlome Jums nustoti būti pasyviais lie-

tuvių ir lenkų santykių stebėtojais. Bendrai kurkime Jerzy Giedroyc forumą, kuris galėtų tapti platforma, padedančia megti tiesioginius kontaktus tarp lietuvių ir lenkų“, – rašoma idėjos autorių kreipimesi, kuris kol kas dar ieško daugiau šalininkų tarp politikų, žurnalistų, istorikų, mokytojų.

„Meilės“ laiškai ir kratos – LŠDPS kasdiena

Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos (LŠDPS) pirmininkas Aleksas Bružas paskelbė dviem Žemaitijos susivienijimams adresuotą laišką, kuriame dar kartą praneša, kad šių susivienijimų pirmininkės Laima Juknienė ir Judyta Čejauskienė jau pusantrų metų nedalyvauja LŠDPS koordinavimo tarybos ir prezidiumo posėdžiuose. Pasak A. Bružo, taip besielgdamos jos neatlieka patikėtų pareigų, pažeidžia profesinės sąjungos įstatus ir apsunkina LŠDPS sprendimų priėmimą.

„Laukiame Jūsų prašymų, patvirtinančių, kad Jūs atsisakote būti LŠDPS KT ir Prezidiumo nariais“, – ragina A. Bružas Klaipėdos miesto ir Mažeikių rajono LŠDPS profesinės sąjungos nares. Kas gi vyksta Lietuvos švietimo darbuotojų profesinėje sąjungoje? – aiškina „Dialogas“.

Žemaičiai sąmoningai apsisprendę

Redakcijos paklaustas, ar didžiausio – Žemaitijos – regiono susivienijimo lyderiai sąmoningai susilauko nuo dalyvavimo LŠDPS veikloje, Eugenijus Jesinas atsakė teigiamai.

Pasak jo, regionas priėmė sprendimą – kol vyksta teisminiai procesai, kol abejojama A. Bružo vadovavimo teisėtumu, Žemaitijos atstovams nedera dalyvauti LŠDPS koordinavimo tarybos ir prezidiumo posėdžiuose.

Atsakydama į A. Bružo paklausimą dėl L. Juknienės nedalyvavimo posėdžiuose,

Klaipėdos miesto LŠDPS pirmininkų taryba gegužės 10 d. priminė LŠDPS vadovui, kad šis klausimas buvęs svarstytas jau pernai ir kad informacija jau tada buvusi jam išsiųsta elektroniniu paštu.

Tarybos vardu pasirašiusios profsąjungos narės (L. Ibragimova, I. Vilikanskienė, N. Dargužienė) atsakyme A. Bružui pacituoja prieš metus jam siųstų protokolų išrašus. Juose užfiksuotas dvigubas sprendimas: pirma, kad Žemaitijos regiono nariai nedalyvauja LŠDPS koordinavimo tarybos ir prezidiumo posėdžiuose, antra, kad „nebus perduodamas nario mokestis į LŠDPS sąskaitą“.

Taigi lyg ir nieko naujo – beveik to paties turinio „meilės“ laiškai tebekursuoja

iš Vilniaus į Žemaitiją ir atgal ir abi pusės ši tuščia veikla, regis, tenkina.

Nauji STT poėmiai

Tačiau susirašinėjimas – susirašinėjimu, o veiksmų randasi naujų ir griežtų.

Kalbantis su E. Jesinu paaiškėjo, kad žemaičių regionas nauja kaltinimų banga užliejo LŠDPS lyderį A. Bružą. Anot E. Jesino, LŠDPS revizijos komisijai suabejojus kai kuriais finansiniais profesinės sąjungos dokumentais bei dokumentų patikimumu, buvo kreiptasi į nepriklausomus auditorius. Tačiau, pasak pašneko, A. Bružas šių neišleido, todėl komisija kreipėsi į prokuratūrą.

„O Žemaitijos regionas, – maloniai pasakoja E. Jesinas, – palaikė prokuratūros sprendimą kreiptis į Specialiųjų tyrimų tarnybą (STT). Ši praėjusią savaitę LŠDPS pirmininko A. Bružo kabinete atliko kratą bei poėmius iš seifo ir kompiuterio.“

Žemaitijos pedagogų lyderis įsitikinęs, kad dabar tikrai viskas paaiškės.

Paklaustas, kodėl žemaičiai, šitiek metų atvirai kovojantys su LŠDPS, nuo šios sąjungos neatsiskiria, E. Jesinas atsakė nenorįs organizacijos skilimo.

Išmesti sudėtinga

„Kodėl LŠDPS vadovybė toleruoja tokių elgesį ir nešalina iš organizacijos jos veiklai trukdančių narių?“ – paklausėme LŠDPS pirmininko A. Bružo. Lyderis atsakė dviem netrumpais pasvarstymais, kurių esmę glaustai galima nusakyti taip – „gal žemaičiai apsigalvos“ ir „išmesti sudėtinga“.

Perklausus, ar tikrai STT atliko poėmius iš jo kabineto, nepakeičiamasis pirmininkas A. Bružas išliko filosofiškas: „Poėmiai yra eilinis dalykas. Ketvirtą kartą jie daro tuos tyrimus ir vis nieko neranda.“

AKTUALU

Darbo kodekso pataisų projektas: dovana ar šantažas?

▷ Atkelta iš 1 p.

R. Vainienė: darbuotojai turėtų būti dėkingi

„Ministerija suprato, koks didelis atotrūkis yra tarp darbo ir Darbo kodekso“, – teigia siūlymams liberalizuoti DK pritarianti Lietuvos laisvosios rinkos instituto (LLRI) Strateginių projektų vadovė Rūta Vainienė. Pasak jos, labai svarbu, kad siūloma leisti sudaryti terminuotas darbo sutartis visiems darbams. „Būtent tokiu keliu nuėjo Estija, bene geriausiai susitvarkiusi su nedarbo problema“, – tikina R. Vainienė. Anot jos, už parengtus DK pakeitimus ši kartą dėkingiausi turėtų būti ne darbdaviai, o darbuotojai ir tie, kas tikisi susirasti darbą. „Kiekvienas Darbo kodekso straipsnis, kai ne sutartimi, o valdžios dekretu nustatomas darbo režimas, mažina dirbančiojo algą ir bedarbio galimybę įsidarbinti. Ar Vyriausybė ir Seimas savo kadencijos baigimo proga priartins Darbo kodeksą arčiau žmogaus ir jo gyvenimo realybės, ar ir toliau pataikaus populistiskai nusiteikusioms profsąjungoms ir ignoruos tikrovę, turėtų paaiškėti dar pavasario Seimo sesijoje“, – sako LLRI atstovė.

A. Butkevičius: panašu į šantažą

Siūlymams liberalizuoti Darbo kodeksą nepritariančio Socialdemokratų partijos pirmininko ir Seimo opozicijos lyderio Algirdo Butkevičiaus nuomone, lankstesnės darbo sąlygos tik pablogintų dirbančiųjų padėtį. „Darbo santykių liberalizavimo reikalavimai mainais už keliasdešimt litų, kurių žmonės realiai net nepajus, darosi panašūs į šantažą. Toks požiūris į dirbančiuosius dar kartą verčia susimąstyti, kuo ši Vyriausybė labiau rūpinasi: išlikimu ar išnykimu. Juk kiekvienas tokio tipo Vyriausybės pasisakymas tik dar labiau skatina Lietuvos gyventojus emigruoti, darbo ieškoti ten, kur žmogus labiau vertinamas“, – mano Seimo opozicijos lyderis.

NAUJIENOS

Pasaulio gatvėse muzikuos lietuviai

Elenos Tervidytės nuotr.

Trečiąją gegužės šeštadienį (05 19) Lietuvoje į gatves muzikuoti išeina tūkstančiai žmonių. „Gatvės muzikos diena“ – šventė, vienijanti visus, kalbančius universaliausia pasaulyje – muzikos kalba. Muzikanto ir aktoriaus Andriaus Mamontovo kvietimu profesionalūs muzikantai ir mėgėjai plūsteli į Vilniaus gatves, kiemus, skverus ir aikštes. Apsiginklavę įvairiausių muzikos instrumentais, jie groja roką, klasiką, džiazą, avangardą, folklorą, muša Afrikos ritmus. Tai diena, įtraukianti visus Lietuvos miestus ir miestelius į laisvos kūrybos, muzikantų ir visuomenės bendravimo šventę.

Gatvės muzikos dienos ritmais ši šeštadienį skambės ne tik Lietuvos miestai, bet ir Paryžius, Kopenhaga, Jorkas, Notingemas, Punkskas bei Talinas. Šventės iniciatoriaus ir šią vasarą vyksiančio Pasaulio lietuvių jaunimo susitikimo ambasatoriaus A. Mamontovo kvietimui neabejingi lietuviai rinksis centrinėse šių miestų aikštėse, kur kartu gros ir dainuos lietuviškas dainas.

„Kartu kuriame Pasaulio Lietuvą, kuri jau nebėra priklausoma nuo valstybinių sienų. Nesvarbu, kokiam pasaulio krašte būtum, Gatvės muzikos diena

yra puiki proga susivienyti, bendrauti ir kurti į užsienį studijuoti ar gyventi išvykusiems lietuviams, kuriems svarbu neprarasti ryšio su Lietuva“, – sako Pasaulio lietuvių jaunimo susitikimo organizatorė Ieva Davydenko.

Paryžiuje Gatvės muzikos diena įsikurs pačiame Montsouris parke. Čia skambės gitaros, perkusijos bei specialiai ruošiami lietuviški šlageriai ir liaudies dainos. Kopenhagos lietuviai kviečia susirinkti Frederiksbergo parke prie pilies ir kartu surengti muzikinį pikniką. Jungtinėje Karalystėje į muzikos fiestą kviečia Jorke ir Notingeme studijuojantys lietuviai. Lenkijos lietuviai Punske kvies šokti klumpakojį prie Lietuvos kultūros namų, kur vėliau vyks lietuvių ansamblio „Klumpės“ koncertas. Estijoje gyvenantys lietuviai kviečia visus muzikuoti Talino centre, Tammsaare parke.

Gatvės muzikos dienos renginius užsienio šalyse inicijuoja Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga – nepriklausoma, nepolitinė, savanoriškumo pagrindu veikianti jaunimo organizacija, kurios pagrindinis tikslas – pasaulio lietuvių jaunimo interesų atstovavimas.

Puslapyje – „Dialogo“ inf.

Elenos Tervidytės nuotr.

UGDYMO SKYRIUS: šviesi perspektyva ar šiaudas skęstančiajam?

Didesnių mokyklų ugdymo skyriais tapusios švietimo įstaigos – mokyklų tinklo pertvarkos rezultatas. Kelis ugdymo skyrius turinti gimnazija – tai ir nauja vadybos tendencija.

Ar perspektyvus ir naudingas tokios mokyklos modelis? O gal jis – tik šiaudas skęstančiajam?

Vienos išnyko, kitos pasislėpė

Per pirmąjį šio amžiaus dešimtmetį Lietuvoje visu tūkstančiu sumažėjo bendrojo lavinimo mokyklų – 1999–2000 mokslo metais jų buvo 2359, šiais metais liko 1309. Tačiau ne visas tūkstantis mokyklų išnyko višai – keli šimtai jų tiesiog „pasislėpė“: neteko juridinio asmens teisių ir tapo didesnių švietimo įstaigų skyriais. Antai 2005–2006 m. m. prie vidurinių ir pagrindinių bendrojo lavinimo mokyklų veikė 513 ugdymo skyrių. Jūs turėjo kas penkta šalies mokykla. Šių mokslo metų pradžioje veikė jau tik 237 ugdymo skyriai. Švietimo informacinių technologijų centro duomenimis, pradinį ugdymą vaikai galėjo gauti 192-uose, o pagrindinį – 44-iuose ugdymo skyriuose.

Švietimo ir mokslo ministerijos strategai tvirtina, kad skyriais tampa mokyklos (paprastai pradinės ir kai kada pagrindinės), kurios dėl nepakankamo mokinių skaičiaus, mokyklos steigėjų vertinimu, negali užtikrinti deramos ugdymo kokybės. Tokių mokyklų neuždarius, o prijungus prie artimiausių didesnių švietimo įstaigų, visi su skyrių mokiniais susiję klausimai sprendžiami labiau atsižvelgiant į vietos specifiką.

Tačiau ne visi po kelis ugdymo skyrius turinčių mokyklų vadovai tokį švietimo organizavimo būdą vertina palankiai.

Nepasitenkinimo ugnis – į direktorių

„Apie ugdymo skyrių veiklos specifiką, jų privalumus ir trūkumus bei ugdymo kokybę būtų galima kalbėti, jei tuose skyriuose būtų pakankamas mokinių skaičius“, – „Dialogui“ sako Mažeikių r. Vieksnių gimnazijos direktorius Rimantas Gričius. Jo vadovaujamos gimnazijos Kapėnų pagrindinio ugdymo skyriuje mokosi apie 30 vaikų.

Pasak direktoriaus, sprendimus, dėl kurių mokyklos virsta ugdymo skyriais, diktuoja politinės valios stoka. „Kai stinga mokinių, reikia uždaryti mokyklą. Tačiau politikai, bijodami rinkėjų, to nedaro, o sukuria skyrių. O tada belieka jau mokyklos vadovui kreiptis į tuos pačius politikus su prašymu uždaryti skyrių. Ir taip visa vietos bendruomenės nepasitenkinimo ugnis

nukrypsta į mokyklos vadovą, o ne į politikus“, – ugdymo skyrių radimosi priežastis atskleidžia gimnazijos vadovas.

Kad mokyklos su ugdymo skyriais modelis neturi perspektyvų, „Dialogą“ tikina ir Zarasų r. Dusetų Kazimiero Būgos gimnazijos direktorius Gintautas Kuzma. Jo vadovaujamos gimnazijos Avilių pagrindinio ugdymo skyriuje šių mokslo metų pradžioje mokėsi 29, o Dusetų specialiojo ugdymo skyriuje – 32 vaikai. „Ugdymo kokybė skyriuose gal kiek ir pagerėjo, nes ugdymo procese galima plačiau panaudoti gimnazijos turimus materialinius išteklius, – sako direktorius. – Tačiau didelis atstumas iki ugdymo skyriaus yra ir didelis tokio modelio trūkumas, nes ne visus klausimus galima išspręsti telefonu ar elektroniniu paštu.“ Dide liu trūkumu, anot G.Kuzmos, išlieka ir tai, kad mokinio krepšelio lėšų ugdymo skyriams dažniausiai vis viena neužtenka.

Perspektyvus modelis

Visai kitaip gimnazijos su ugdymo skyriais vadybos modelį vertina Kaišiadorių r. Kruonio gimnazijos direktorė Rita Mikučauskienė. Jos vadovaujama mokykla turi bent du pagrindinio ugdymo skyrius: Kalviuose mokosi 79, Darsūniškyje – 58 mokiniai. „Gimnazijų su pagrindinio ugdymo skyriumi ar skyriais atsiradimas leidžia išlaikyti ugdymo įstaigas šalia jaunesniojo amžiaus mokinių gyvenamųjų vietų, – sako R.Mikučauskienė. – O kelių mokyklų sujungimas leidžia efektyviau spręsti skyriais tapusių mažųjų mokyklų problemas: aprūpinimą vadovėliais ir mokymo priemonėmis, mokinių pavėžėjimo ir neformaliojo ugdymo organizavimo.“

Direktorė pripažįsta, kad organizuojant bendrus pasitarimus, posėdžius bei renginius tokių mokyklų vadovai turi spręsti dėl atstumo atsirandančias problemas, nes visuomeninis transportas tarp kaimų nekursoja. „Pagal galimybes ir poreikį naudojame mokyklos, o pedagogai – ir savo asmeninį transportą“, – teigia R.Mikučauskienė.

Pasak direktorės, sujungtose mokyklose bendrai sprendžiamos ir ugdymo problemos: mokytojo veiklos planavimo, pasiekimų ir pažangos vertinimo, mokytojų kvalifikacijos tobulinimo. „Tai prisideda prie bendro tokių

mokyklų ugdymo proceso gerinimo, – tvirtina R.Mikučauskienė. – Penkerių metų patirtis leidžia teigti, kad ugdymo kokybė pagerėjo visoje gimnazijoje.“ Direktorės nuomone, toks švietimo organizavimo būdas yra perspektyvus, kai siekiama išlaikyti mažas ugdymo įstaigas, sudaryti sąlygas priešmokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo pakopų mokiniams mokytis arčiau namų, taip pat kaimo vietovėse išlaikyti jaunus žmones.

Ko daugiau: privalumų ar trūkumų?

Kruonio gimnazijos Kalvių pagrindinio ugdymo skyriaus vedėjos pareigas laikinai einančios Sigitos Grisiūnienės nuomone, mokyklos prijungimas prie gimnazijos turi daugiau privalumų nei trūkumų. „Toks modelis naudingiausias vaikams, nes lankydami tą pačią mokyklą jie įgyja daugiau ugdymosi galimybių“, – tikina pedagogė. Pasak jos, Kalvių vaikai dabar dažniau dalyvauja įvairiuose gimnazijoje vykstančiuose renginiuose, todėl plečiasi jų akiratis, auga patirtis bei gebėjimai bendrauti ir bendradarbiauti.

S.Grisiūnienė mano, jog gimnazijų skyriais tampančioms mokykloms tokia pertvarka yra naudinga dar ir dėl to, kad leidžia joms ir toliau veikti. Mat žemesniųjų klasių vaikai mažiau veržiasi į kitas mokyklas, nes žino, kad baigęs mokslus skyriuje galės mokytis jau gerai pažįstamoje gimnazijoje.

Du pagrindinio ugdymo skyrius turinčiai Kruonio gimnazijai tokia reorganizacija, atrodo, nepakenkė – šiemet paskelbtame „Veido“ reitinge Kruonio mokykla lenkia visas rajone veikiančias gimnazijas.

Didėjant galimybių daugėja

„Mes juk dabar didesni ir mūsų galybės didesnės“, – „Dialogui“ sako ir Santaikos pagrindinio ugdymo skyrių turinčios Alytaus r. Simno gimnazijos direktorius Evaldas Jakubavičius. Jis pažymi, kad Santaikos skyriuje besimokantys vaikai dabar gali naudotis gimnazijos mokymo baze, gauti logopedo ir socialinio pedagogo paslaugas, naudotis gimnazijos transportu, o baigę pagrindinio ugdymo programą, nesiblaškyti ieškodami kitos mokyklos, o tęsti mokslus gimnazijoje, kuri yra arčiausiai jų gyvenamosios vietos.

Direktorius tikina, jog ugdymo kokybė liko nepakitusi, tačiau lengviau sprendžiami kaimo vietovėse labai aktualūs mokytųjų pavadavimo klausimai. „Mąstydamas apie ugdymo skyrių perspektyvą, laikyčiausi liberalių pažiūrų ir kalbėčiau apie rinkos ekonomiką, – svarsto E.Jakubavičius. – Juk mažėjant mokinių skaičiui, mokyklų mažėjimas yra neišvengiamas. Todėl mažų mo-

kyklų prijungimas prie didesnių, manau, yra konstruktyvus sprendimas.“ Pasak direktoriaus, alternatyvų nėra daug, todėl mokinių stokojanti mokykla, tapusi ugdymo skyriumi, kad ir su apkarpytais administracijos etatais, tačiau likusi arčiau vaiko ir su išsaugotomis darbo vietomis, yra priimtinas kompromisinis variantas.

Tendencijos vis dar nepalankios

Tris ugdymo skyrius turinčios ir trimis kalbomis vaikus ugdančios Vilniaus r. Pagirių gimnazijos direktorės Aušros Mažonienės nuomone, daug kas priklauso nuo to, kaip ugdymo skyrius buvo įkurtas. Vienaip reikalai klostosi, jei skyrius įsteigtas pačios gimnazijos iniciatyva, kitaip – kai jis atsirado dėl to, kad mažoje mokyklėlėje ėmė stigti ugdymo lėšų. Pasak direktorės, Pagirių gimnazija turi ir dėl vienos, ir dėl kitos priežasties atsiradusių skyrių. Tačiau A.Mažonienė teigia, jog privalumai yra bendri: padaugėja lėšų skyrių išlaikymui, nesikeičia mokytojų bendruomenė, aktyvesnė tampa metodinė veikla, atsiranda įvairesnių ugdymo proceso, neformaliojo vaikų švietimo organizavimo galimybių. „Vienas svarbiausių privalumų – vaikai turi galimybę mokytis netoli savo namų“, – panašią patirtį turinčių kolegų nuomonei pritaria Pagirių gimnazijos vadovė.

A.Mažonienė pripažįsta, kad bendri yra ne tik tokio modelio privalumai, bet ir trūkumai. „Ne kiekviename skyriuje yra galimybė skirti vedėją, kuris dirbtų vietoje, – sako direktorė. – Todėl mažėja kasdienės priežiūros galimybių, daugiau atsakomybės tenka mokytojams, sudėtingiau darosi spręsti nenumatytas problemas.“ Gimnazijos vadovui taip pat sudėtingiau vykdyti funkcijas, tenka dalintis lėšomis, kurių šiuo metu ir taip trūksta. Kitaip tariant, keliuose vietovėse išsidėsčiusios mokyklos valdymas yra daug sudėtingesnis.

Ugdymo kokybė, pasak A.Mažonienės, daugeliu atvejų nesikeičia. „Tačiau būna atvejų, kai bendraudamas su didesne pedagogų bendruomene mokytojas pasitempia, ima dalintis savo patirtimi, stebėti kitų mokytojų veiklą“, – pastebi direktorė.

A.Mažonienė pripažįsta, kad daugelio ugdymo skyrių atsiradimas yra susijęs su mokinių skaičiaus mažėjimu. „Jeigu tokia tendencija užtruks, daugelis skyrių tiesiog išnyks, – sako direktorė. – Mokyklos reorganizavimas į ugdymo skyrių yra vienas iš neskausmingų mokyklų tinklo optimizavimo būdų.“

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

Gimnazijų audita atliko aštuntokai

▷ Atkelta iš 1 p.

Dvejų mokinių išpūdžių priežastis – skirtingų tipų mokytojai. Vieni dirba pagal humanistinį auklėjimo modelį, kurio pagrindas – visapusiška mokinio laisvė, t. y. mokinys turi teisę pats rinktis, ką jam veikti pamokoje: mokytis ar ne, klausytis su ausinukais muzikos ar ruoštis kito dalyko pamokai, gerti kavą ar grupėmis aptarinėti vakarykštį „plotą“. Kiti mokytojai yra daugiau autoritarinio tipo, kurio esmę atspindi dar tarybinių laikų posakis: nemoki – išmokysim, nenori – priversim. Tiesa, dabar verčiama šiek tiek kitais metodais nei anksčiau.

Kiekvienas mokymo tipas, aišku, turi savų privalumų ir trūkumų, savų gerbėjų ir priešininkų. Skirtingų pedagoginių stilių įvairovė galėtų būti mokyklos privalumas, jei klasėje būtų bent minimali, produktyviam darbui reikalinga tyla. Tai, kad mokinys sėdi su ausinukais ar, sakykim, kibiru ant galvos arba matematikos pamokos metu sprendžia geografijos pratybas – tik mokytojo ir mokinio abipusio susitarimo reikalas. Bet jei didžiųjų humanistų pamokoje pasirinkusieji nesimokyti trukdo tiems, kurie pasirinko mokytis, tai jau didžiulė problema. Mano galva, mokytojas neturi teisės leisti, kad būtų pažeidinėjamas pagrindinis laisvės principas: gali daryti viską, išskyrus tai, kas trukdo kitiems (šią temą ketinu šiek tiek paplėtoti kitame straipsnyje).

Objektyvumo dėlei reikia pasakyti, kad ne visiems mokiniams liberalieji mokytojai ir triukšminga aplinka kelia neigiamą išpūdį. Nemaža dalis mūsų auklėtinių žavėjosi tokia demokratija ir principą „kas nori, mokosi“ laikė privalomu gero mokytojo bruožu. Tai atspindėjo ir jų pranešimų pavadinimai „Apsvaiginti laisvės“, „Laisvės režimas X gimnazijoje“.

Nedaug aštuntokų dar gali suvokti, kad „griežtas mokytojas“ ir „geras mokytojas“ yra daugiau artimos nei priešingos sąvokos, o apgailėstą „kvailas buvau, nesimokiau“ dažniausiai tenka ištarti tiems, kurių mokytojai pastarąjį pasirinkimą leido.

Interviu su mokytojais: pagarba už atvirumą

Antrą problemą sąlygiškai galima pavadinti mokytojo asmenybės problema.

Viena iš užduočių į minėtas mokyklas vykusiems mokiniams buvo interviu su mokytoju. Interviu mokymas yra numatytas ir Pagrindinio ugdymo bendrosiose programose. Tad prieš išvyką buvo aptartos interviu ėmimo taisyklės, akcentuota, kad be kalbinamo asmens sutikimo negalima cituoti jo žodžių savo pranešimuose.

Nesitikėta, tačiau nemaža dalis mokytojų nesutiko būti cituojami. Reikia pripažinti, kad nors seniai gyvename demokratinėje valstybėje, kurioje Prezidentė „tik už žodžius nieko neatleidinėja“, bet iki tikros žodžio laisvės mokytojams dar taip pat toli kaip vilniečiams iki zuokiškos algos. Mokytojai iš tiesų kasdien bijo daugybės dalykų: kolegų apkalbų, direktoriaus, ŠMM ar švietimo skyriaus, tėvų, o kartais ir pačių mokinių. Prabangą nieko nebijoti sau gali leisti, deja, tik nedidelė dalis pedagogų.

Ko mokytojų klausta? Mokiniai turėjo tikslą užduoti tokius klausimus, atsakymai į kuriuos jiems leistų suprasti, ar tas žmo-

gus gali būti jo Mokytoju. Aštuntokams branda dar neleido formuluoti sudėtingų, filosofinių klausimų, kokius gal pateiktų suaugęs žmogus. Vaikams rūpėjo labai paprasti, bet mūsų švietimo sistemą daugmaž apibūdinantys dalykai.

Pateikiu populiariausių klausimų penketuką (mokiniams buvo patarta pernelyg nevalginti mokytojų ir pateikti ne daugiau kaip 5 klausimus) ir tipinius atsakymus:

✓ **Ar Jūs meluojate mokiniams?**

Niekada.

✓ **Ar padėtumėte man pasirošti valstybiniam egzaminui nemokamai?**

Taip, konsultacijų tvarkaraštis kabo ant sienos.

✓ **Kaip elgiatės, kai mokinys pabėga iš pamokos?**

Parašau „n“.

✓ **Jei mokinys nesupranta temos, ar aiškinate tol, kol vaikas supranta?**

Ne, nes jei nesiklauso per pamoką, turi medžiagą išsiaiškinti pats.

✓ **Jei mokinys netinkamai elgiasi per pamoką, ką darote?**

Nekreipiu į jį dėmesio.

O vieną interviu norėčiau pacituoti visą.

✓ **Įvertinkite save kaip mokytoją.**

Esu gera mokytoja, gerai išmanau dėsdomą dalyką, tačiau manęs mokiniai nemėgsta, nes esu griežta.

✓ **Kaip vertinate savo mokinius?**

Man visi mokiniai vienodi, neturiu nei favoritų, nei nemėgstamų.

✓ **Kaip stengiatės sudominti mokinius?**

Nesistengiu, nes jiems vis tiek neįdomu. Tai kam stengtis?

✓ **Ką darote, jei mokinys elgiasi blogai?**

Pirma, išpėjimas, antra, pagąsdinimas vienetu, trečia – vienetas.

Nesu tikra, ar mokinys, ėmęs interviu iš šios mokytojos, įvykdė reikalavimą ir paprašė leidimo cituoti. Jeigu taip, pagarba mokytojui už atvirumą. Kita vertus, nors pedagogai dažniausiai neturi bendravimo su žurnalistais patirties, jie turėtų žinoti objektyvio-

sios žurnalistikos ir skandalingos informacijos gaminimo taisykles. Tai padėtų išvengti tokio turinio mokinių pranešimų: „Vieną mokytoją pagavau meluojant. Mokinė sakė, kad matematikos mokytoja labai rėkia, o ji, kai ėmėm interviu, tvirtino, kad visai nerėkia.“ Kaip sakoma, – be komentarų.

Administratoriai: tarp mokytojavimo ir vadybos

Trečia problema – administratorių pamokos. Visiems žinoma, kad mokyklų vadovai ne tik negali laiku ateiti į pamoką ir išbūti joje nesutrukdyti, bet dažnai ir iš viso joje nepasirodo. Tądien, kai mokiniai viešėjo pasirinktose mokyklose, vienoje iš jų neįvyko dvi pamokos. Kai paklausiau, kokio mokytojo klasė nesulaukė, nereikia ir sakyti, koks buvo atsakymas. Iš tiesų tik mokyklos vadovai gali sau leisti neateiti į pamoką, neturėdami nedarbingumo lapelio.

Manychiau, kaip versle neįsivaizduojama, kad įmonės vadovas būtų ir darbininkas (bet pageidautina, kad vadovas prieš juo tapdamas būtų ragavęs darbininko duonos), taip ir mokyklos galva mokinių labai turėtų apsispręsti, kurį darbą – švietimo vadybos ar „gamybos“ – renkasi atlikti kokybiškai.

Ketvirta problema – tai, kad mokyklos administratoriai mokslo metų pabaigoje nesugeba atsakyti į klausimą, kokie mokytojai kitais mokslo metais ruošiasi mokytis gimnazijos pirmokus. Aštuntokai, be abejo, labiausiai norėjo apsilankyti pamokose tų mokytojų, kurie jiems gali dėstyti, tačiau tokia galimybė jiems nebuvo suteikta. Tik kai kuriose mokyklose buvo leista susipažinti su galima auklėtoja.

Tačiau nors ir nepavyko susipažinti su būsimais savo mokytojais, tai, kad mokiniai galėjo praleisti dieną su kitos mokyklos pedagogu, jiems buvo labai vertinga patirtis. Paradoksalu, bet tai buvo ir pamoka netradicinėje erdvėje, tad tikėtina, kad tos pamokos temą, o gal ir dėstomą medžiagą jie atsimins ilgai.

Selekcija

Dar vienas mokinių pastebėtas trūkumas yra būdingas tik dviem iš keturių aplan-

kytų gimnazijų, o būtent – Užupio ir Vytauto Didžiojo. Problema ta, kad nuo šių metų mokiniai, norintys čia mokytis, bet gyvenantys ne šioms mokykloms priskirtoje teritorijoje, privalės atlikti lietuvių kalbos ir matematikos žinių patikrinimo testą. Tai reiškia, kad mokinys, pasiekęs tik patenkinamą lygį, be jokių kliūčių galės mokytis Užupio gimnazijoje, jei jo tėvai registruoti šiame rajone, o, tarkim, pagrindinį lygį pasiekęs mokinys iš Naujosios Vilnios patekti mokytis į Užupio gimnaziją praktiškai neturi jokių šansų. Mokiniam ir jų tėvams tai atrodo neteisinga.

Gimnazijų pedagoginės bendruomenės stengiasi atsikratyti vadinamų vidutinių ir susirinkti po savo stogu kuo daugiau gabių vaikų. Vadovai tokius sprendimus motyvuoja būtinybe kelti gimnazijų lygį. Tačiau kodėl nenorima tą lygį kelti gerinant pamokų kokybę, didinant mokinių motyvaciją mokytis ir kitais visiems priimtinais būdais? Juk mokytojas daugiausia gali duoti ir yra reikalingiausias silpnam mokiniui.

Taigi, nors mokinių selekcija oficialiai švietimo strategų nepalaikoma, tačiau šioje srityje vis dar teorija sau, o praktika sau.

Kitas tokios tvarkos pasirinkimo motyvas, – jį nurodė viena iš jaunųjų auditorių, – siekis surinkti panašių gebėjimų mokinius. Kitaip tariant, individualizuoti ir diferencijuoti mokymą. Tai darsyk paliudija, kad arti nenori niekas arba – kad diferencijavimas ir individualizavimas vis dar labiau primena darbą kosmoso sąlygomis nei įgyvendinamą realybę.

Nepaisant kai kurių pastebėtų trūkumų, galima sakyti, kad mokiniai liko patenkinti išvyka ir svetingu priėmimu. Dabar, jų teigimu, artėjanti kryžkelė jiems visai nebebaisi.

Straipsnio autorė tikisi, kad straipsnyje pateikti pastebėjimai bus suprasti tinkamai (tikras draugas ne tas, kuris giria, bet tas, kuris tiesą pasako) ir kitais metais mūsų mokyklos aštuntokams vėl bus leista pasimatuoti visas kaimynines mokyklas.

Irma VIDEIKAITĖ

KLAUSIATE ATSAKOME

Ar turi teisę sumažinti darbo krūvį?

Dirbu 0,5 etato direktorės pavaduotoja ugdymui. Be to, turiu 20 savaitinių valandų dėstomo dalyko ir 3 val. vadovavimo klasei krūvį. Ar teisėti direktorės ketinimai sumažinti man dėstomo dalyko krūvį iki 18 val.? Mano skaičiavimais, turiu teisę turėti ir nesumažintą darbo krūvį. Kuri iš mūsų yra teisi?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 144 str., darbo laikas negali būti ilgesnis kaip keturiasdešimt valandų per savaitę, o kasdieninė darbo laiko trukmė neturi viršyti aštuonių darbo valandų. Išimtis gali nustatyti įstatymai, Vyriausybės nutarimai ir kolektyvinės sutartys. Maksimalus darbo laikas, įskaitant viršvalandžius, per septynias dienas neturi viršyti keturiasdešimt aštuonių valandų.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei Valstybinės darbo inspekcijos specialistų manymu, DK nuostata dėl maksimalaus savaitės darbo laiko (48 val.) turi būti taikoma tik vienai darbo sutarčiai ir ši nuostata yra reikalinga siekiant užtikrinti, kad darbuotojų, dirbančių viršvalandžius, darbo laikas neviršytų 48 val. per savaitę. Ši nuostata turi būti taikoma įvertinant DK numatytus reikalavimus dėl viršvalandinio darbo apribojimų bei viršvalandinio darbo laiko trukmės. Tuo metu darbuotojų, dirbančių pagal dvi darbo sutartis, darbo laiko trukmė turi atitikti DK įtvirtintą reikalavimą, kad jų darbo dienos trukmė nebūtų ilgesnė kaip dvylika valandų.

Kadangi nenurodėte, ar mokytojos darbą atliekate kaip papildomas pareigas, ar jį dirbate pagal antrą darbo sutartį, vertinti ginčo šalių teismumą yra keblu. Be to, vadovaujantis DK 114 str. 1 d. nuostata, papildomos pareigos ar darbas yra ir darbuotojo bei darbdavio susitarimo reikalas.

Ar teisėtai leido mokytis savarankiškai?

Iki mokslo metų pabaigos likus mėnesiui dvyliktokas sumanė pasigerinti istorijos metinį pažymį „apeidamas“ jį mokantį mokytoją. Abiturientas kreipėsi į mokyklos direktorių prašydamas suteikti jam galimybę mokytis savarankiškai, o konsultacijoms skirti kitą, jo paties nurodytą mokytoją. Tokį abituriento prašymą direktorius patenkino ir leido jam mokytis savarankiškai. Ar teisėtai pasielgė mokyklos vadovas?

Vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. 258 (2003 02 25) patvirtinto Savarankiško mokymosi tvarkos aprašo 8 punktu, mokyklos direktorius, atsižvelgdamas į mokinio ar mokykloje nesimokančio asmens prašymą, priima sprendimą dėl leidimo asmeniui mokytis savarankiškai ir sudaro mokymosi sutartį vieneriems metams.

Kitai tariant, minimali savarankiško mokymosi trukmė yra vieneri metai, o ne savaitė ar mėnuo. Todėl mėnesiui iki mokslo metų pabaigos sudarytą savarankiško mokymosi sutartį galima laikyti neteisėta ir niekine, o apie jos sudarymą informuoti mokyklos vadovo veiklą prižiūrinčias institucijas.

Kas turi pirmumo teisę pasilikti dirbti?

Kas turi pirmumo teisę pasilikti dirbti, kai dėl reorganizacijos mokykloje mažinamas darbuotojų skaičius: ketvirtus metus dirbanti ir du jaunesnius negu 14 m. vaikus su vyru auginanti mokytoja ar 20 metų pedagoginio darbo stažą ir aukštesnę kvalifikacinę kategoriją turinti vieniša mokytoja?

Vadovaujantis DK 135 str., pirmenybės teisę būti paliktam dirbti, kai dėl ekonominių ar technologinių priežasčių arba dėl darbovietės struktūrinių pertvarkymų mažinamas darbuotojų skaičius, turi darbuotojai:

- 1) kurie toje darbovietėje buvo sužaloti arba susirgo profesine liga;
- 2) kurie vieni augina vaikus (įvaikius) iki šešiolikos metų arba prižiūri kitus šeimos narius, kuriems nustatytas sunkaus ar vidutinio neįgalumo lygis arba mažesnio negu 55 proc. darbingumo lygis, arba šeimos narius, sukakusius senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka nustatytas didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis;
- 3) kurie turi ne mažiau kaip dešimties metų nepertraukiamąjį darbo stažą toje darbovietėje, išskyrus darbuotojus, įgijusius teisę į visą senatvės pensiją arba ją gaunančius;
- 4) kuriems iki senatvės pensijos liko ne daugiau kaip treji metai;
- 5) kuriems tokia teisė nustatyta kolektyvinėje sutartyje;
- 6) kurie yra išrinkti į darbuotojų atstovaujamosios organus (DK 19 str.).

Šio straipsnio 1 dalies 2, 3, 4 ir 5 punktuose nustatyta pirmenybė likti darbe taikoma tik tiems darbuotojams, kurių kvalifikacija nėra žemesnė už kitų tos pačios specialybės darbuotojų, dirbančių toje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje, kvalifikaciją.

Todėl galima daryti išvadą, kad pirmumo teisę likti darbe turi mokytoja, turinti 20 metų darbo stažą ir aukštesnę kvalifikacinę kategoriją.

Kokios pasiūlymo dirbti kitą darbą atsisakymo pasekmės?

Dėl mokyklos pertvarkos mažina mokytojų skaičių ir mane ketina atleisti iš darbo. Kitas darbas, kurį siūlo direktorius, dėl daugelio priežasčių man yra nepriimtinas. Ar neprarasiu išeitinių išmokų ir kompensacijų, jei siūlomo darbo atsisakysiu?

Pagal galiojančius įstatymus, visas priklausančias kompensacijas ir išmokas turėtumėte gauti ir tuo atveju, jei darbo sutartis būtų nutraukta ir Jums atsisakiusi siūlomo darbo.

Parengė Vytautas STRAZDAS

KONFERENCIJOS

Gamta, sveikata, ekologija ir aš

Šiaulių r. Bazilionų vidurinė mokykla – direktorius Rimantas Gorys, fizikos mokytoja Jolanta Aksenavičienė ir chemijos mokytoja Daina Augaitienė – surengė respublikinę mokinių konferenciją „Gamta, sveikata, ekologija ir aš“. Į ją šiemet dury buvo atviros visiems norintiems.

Šiais metais savo moksliniais fizikos, chemijos, biomedicinos, ekologijos sričių atradimais pasidalinti panorą net 18 tyrėjų (VII–XII kl. mokinių) iš Klaipėdos r. Veiviržėnų, Šiaulių r. Kuršėnų Lauryno Ivinskio, Gruzdzū gimnazijų, Kuršėnų Pavėnčių vidurinės ir Mažeikių Kalnėnų pagrindinės mokyklų. Daugiausia dėmesio konferencijoje sulaukė fizikos ir chemijos procesų tyrinėjimai. Mokiniai tyrinėjo metalų korozijos rūšis ir ieškojo priemonių, kaip jos išvengti, apžvelgė laikrodžių atsiradimo istoriją ir laiko teorijos pagrindus, pristatė fizikinių dydžių interpretaciją trimatėje erdvėje, demonstravo, kaip netradiciškai galima rasti masę, parodė fotoelemento veikimo principus, chromatografijos metodu tyrinėjo flogmasterių spalvas ir netgi bandė iširti spalvotų saldainių cheminę sudėtį.

Kaip ir kasmet, atkreiptas dėmesys į ekologijos ir sveikos mitybos problemas: mokiniai priminė, kad rūpintis ekologi-

ja pirmiausia turime pradėti nuo savęs. Buvo pasiūlyti keli efektyvūs būdai, kaip kiekvienas vartotojas gali taupyti gelą vandenį. Patvirtinta ir visiems žinoma teorija, kad nemaža dalis plaukų priežiūros priemonių iš tiesų veikia priešingai nei tikinama šių priemonių reklamoje – vienos mokinės atliktu eksperimentu įrodyta, jog ilgalaikis cheminių priemonių naudojimas ardo plaukų struktūrą, o ne puoselėja jų grožį.

Pranešimus skaitė ne vien moksleiviai. Buvęs Bazilionų vidurinės mokyklos Mantvydas Lopeta, šiuo metu Vilniaus universiteto (VU) II kurso molekulinės biologijos studentas, nudžiugino klausytojus optimistišku pranešimu apie vėžio diagnostiką naudojant kvantinius taškus, padengtus trombocitų augimo faktoriumi. Šiuo metu M.Lopeta dalyvauja kuriant VU molekulinę nanotechnologijų metodiką, įgalinsiančią efektyviau kovoti su vėžiu.

Mažeikių miškų urėdijos urėdo pavaduotoja Eligija Panovienė Bazilionų miestelio gyventojus supažindino su ES remiamais projektais, ragino žmones pasinaudoti galimybe žemdirbystei netinkamus plotus apželdinti mišku.

Rima BABELYTĖ

■ Šiemet tradicinė Bazilionų vidurinės mokyklos rengiama gamtamokslinė respublikinė mokinių konferencija vyko Šiaulių rajono savivaldybės kultūros centro Bazilionų filiale ir buvo atvira visiems norintiesiems.

Apdovanotos Žaliąja vėliava

Panevėžyje yra trys gamtosauginės mokyklos: Skaistakalnio, Alfonso Lipniūno pagrindinės ir Gamtos. Gegužės 9 d. visų trijų mokyklų atstovai rinkosi Skaistakalnio mokykloje atsiimti apdovanojimų – Žaliosios vėliavos. Mokyklų atstovai pasidalino mintimis apie gamtosauginę veiklą, apie nuveiktus darbus. Gamtosauginių mokyklų koordinatorius R.Rimavičius A.Lipniūno pagrindinei įteikė jau aštuntą, Skaistakalnio – septintą, Gamtos mokyklai – trečią Žaliąją vėliavą, – praneša „Dialogui“ Skaistakalnio mokyklos geografijos mokytoja Jurgita Ablėnė.

Aritmetika

Iš mokyklinių metų atmename vadinamąją triskaitę taisyklę. Normalus gyvenimiškas pavyzdys:

$$141 \text{ Seimo narys} - 100 \text{ proc.} \quad x = \frac{42 \times 100}{141} \approx 30 \text{ proc.}$$

$$42 \text{ posėdyje esantys} - x \text{ proc.}$$

Kitas pavyzdys:

$$30 \text{ mokinių klasėje} - 100 \text{ proc.} \quad x = \frac{30 \times 30}{100} = 9 \text{ (mokiniai)}$$

$$x \text{ mokinių pamokoje} - 30 \text{ proc.}$$

- Kur žiūri auklėtoja?!
- Ką veikia direktorius?!

Kęstutis MILIAUSKAS

Zarasų mero alternatyvos: vaikai be kotletų arba mokytojai be algų

Andrius NAVICKAS,

Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos pirmininko pavaduotojas

Saugus komunikavimo su visuomene būdas

Zarasų rajono meras A. Abramavičius pamėgo naują komunikavimo su visuomene būdą – rengia videokonferencijas, kuriose atsakinėja į gyventojų klausimus. Išties labai patogus būdas „bendrauti“: išdėstai savo tiesas, o oponuojančios pusės argumentų ne tik kad komentuoti, bet net ir išklausti nereikia. Tikriausiai todėl meras kviečiamas neatvyko (ir jau ne pirmą kartą) į Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos (LSDPS) Zarasų rajono susivienijimo Zarasų bendruomenei surengtą viešą Vilniaus universiteto profesoriaus Povilo Gylio paskaitą-diskusiją „Valstybės privatizavimas“. Mat šiuo metu rajono bendruomenei privatizacijos klausimai vėl aktualūs – užsimota parduoti mokinių maitinimą.

Rajono vadovas į kamerą pažadėjo, kad mokyklų valgyklų privatizavimo klausimus spręs tardamas ir diskutuodamas su bendruomene. Tačiau įdomu, kokia forma vyks diskusija, jei bendruomenės susirinkimuose meras nerodo akių? Gal susitikime socialiniuose tinkluose?

Mokyklų bendruomenėms ir vadovams pasipriešinus internete paskelbtam pirmajam mokyklų valgyklų privatizavimo projektui bei pagrasinus mitingais ir streikais, išgirdome, kad svarstomas jau naujas, bendruomenei dar nežinomas ir neskelbtas projekto variantas. Tačiau videokonferencijoje rajono galva vėl kalbėjo monologu, teigė, kad kitos išeities nėra, nes iš biudžeto už kotletus mokyklų valgyklose mokėti nebėra iš ko, o jei sumokės už juos, tai gali neužtekti algoms...

Klasikinis privatizavimo modelis

Jeigu būtų dalyvavęs žinomo ekonomisto P. Gylio paskaitoje, meras būtų sužinojęs apie viešojo sektoriaus privatizavimo žalą visuomenei bei apie jau seniai veikiančią, klasikine tapusią privatiza-

vimo strategiją. Ji labai paprasta: viešojo sektoriaus sritis, kurią rengiamasi privatizuoti, imama sąmoningai prastai finansuoti ir tokiu būdu ji „prismaugiamą“. Toliau vyksta kvailinimas: „P pinigų nėra ir nebus.“ O kai jau nebelieka jokių vilčių, nes „pinigų vis tiek nėra“, viešojo sektoriaus sritis privatizuojama. Tada keli žmonės naudojami pelnais ir viršpelniais, o bendruomenės, tautos interesai lieka kiekvieno individo reikalu. Tačiau savivaldybės pareigūnai, užuot prisiminę, jog valstybė atsirado tam, kad žmonės bendrai galėtų apsiginti bei tenkinti savo poreikius, nes individualiai tai padaryti būtų sudėtinga, užsiima kvailinimo politika („pinigų nėra ir nebus“).

Betgi žmonės nekvaili, ponai išrinktieji, jų nepavyks įtikinti, kad privatizavus valgyklas ir mokinių maitinimo kokybė nesuprastės, ir kotletas nepabrangs, o verslininkai ir materialinę valgyklų bazę atnaujins, ir galbūt dargi tvarkys ir visa kita – mokės už vandenį, elektrą, visus kitus apskaitos dalykus. Ir pelnas jiems visai nerūpės.

Kolegė iš Panevėžio pasakojo, kad po privatizavimo mokykloje tiekiamo jovalo net maistu nebuvo galima vadinti, o pakviestos prižiūrinčios ir kontroliuojančios institucijos niekada nieko blogo nerasdavo, – juk tikrindavo popierius ir valgiaraščius, kuriuose viskas atitikdavo normas. Susigriebta tik tada, kai dėl nekokybiško maisto mokykloje pradėjo mažėti mokinių. Tad privatizacijos nauda tikrai naudosis ne mokyklų bendruomenės ir ne mūsų vaikai.

Supriešinimo politika

Užuot diskutavęs su bendruomene, ieškojęs visiems priimtino sprendimo, savivaldybės meras stengiasi supriešinti gyventojus, apie mokyklas, ypač mokytojus (net apie mokinius!), viešai kalbėdamas kaip apie pelno neatnešančius visuomenės parazitus. O štai privatininkai, jų pelnai ir poreikiai savivaldybės saugomi, ginami bei akivaizdžiai globojami.

Bendruomenė, kuriai rūpi jos pačios viešas interesas, turi neleisti taip elgtis tiems, kurie jai atstovauja, pasipriešinti ir pareikalauti iš valdančiųjų vykdyti savo pareigas visuomenei. Juk protingai tvarkomas ir gerai finansuojamas viešasis sektorius (taip pat ir mokyklos) yra prielaida verslui klestėti. Ko verta valstybė arba savivaldybė, kuri netarnauja bendruomenei?

Gal privatizuokim savivaldybę?

Jau dabar Zarasų meno ir sporto mokyklose svarstoma, kad galbūt metų gale darbuotojams nebus mokamos algos už 2–3 mėn., nes kito būdo išgyventi nėra. Dirbtinis šių mokyklų „dusinimas“ rodo, kad rengiami joms nepalankūs sprendimai. Privatizuosime ir jas? O juk net ir ne bendruomenės interesams tarnaujančioje spaudoje buvo kalbama apie beveik 70 milijonų litų nepanaudotų mokinio krepš-

lio lėšų, kurias Finansų ministerija skyrė ir palaimino švietimo įstaigoms finansuoti.

Savivaldybių impotencija paskirstant ir panaudojant ministerijų skirtas lėšas darosi akivaizdi. Gal vertėtų privatizuoti pačią savivaldybę? Verslininkai jau tikrai žinos, ką su ja daryti.

Maloningasis mere, nedramatizuokite padėties, nekurstykite nereikalingų aistrų ir nekiršinkite bendruomenės (Jūs žodžiais tariant). Juk velnias tikrai ne toks juodas, kaip jį piešiat, – neva nėra pinigų darbuotojų atlyginimams, nes dar neprivatizuotos valgyklos. Problemų susikaupė tikrai daug ir pribrendo laikas jas spręsti, o ne kaip stručiams kišti galvas į smėlį ir nematyti, kad kai kurie darbuotojai nebe gauna net minimalaus įstatymų garantuoto atlyginimo.

Viešąjį interesą galime ir turime apginti patys

Darosi akivaizdu, kad politikai pamiršo savo priedermes, todėl norime kreiptis į rajono bendruomenės žmones: kad ir kokių pažiūrų mes būtume, kad ir kokiai partijai priklausytume, kartu galime ginti viešąjį interesą dėl savo, savo vaikų, savo tėvų gerovės.

„Protingoje valstybėje bendrų ir privačių reikalų derinimas ir balansavimas būtinas, kad neišsigimtų vertybių sistema“, – viešėdamas Zarasuose sakė VU ekonomikos profesorius, Nepartinio demokratinio judėjimo pirmininkas P. Gylys. Jis patikino zarasiškius, kad jie pasiryžo eiti teisingu keliu.

S.

INFORMUOJA MINISTERIJA

Tautinių mažumų mokykloms – 8 metų pereinamasis laikotarpis

Rengiantis kitais mokslo metais vyksiančiam lietuvių kalbos ir literatūros egzaminui pagal bendrą programą lietuvių ir tautinių mažumų mokyklų mokiniams, Nacionalinis egzaminų centras (NEC) kartu su Vilniaus universiteto (VU) mokslininkais 86-iose šalies vidurinėse mokyklose ir gimnazijose atliko vieną iš minėto egzaminų bandomojo etapo tyrimų.

Apie 3500 vienuoliktokų iš skirtingų Lietuvos regionų mokyklų, kuriose mokoma lietuvių arba tautinių mažumų kalbomis, rašė rašinį. Buvo pateiktos šešios literatūrinio ir aštuonios samprotavimo rašinių temos. Buvo siekiama išmėginti kuo įvairesnes pagal naują egzaminų programą parengtas užduotis ir vertinimo normas, pritaikytas mokiniams iš mokyklų lietuvių ir mokyklų tautinių mažumų kalba.

Išvadas dėl vertinimo normų ir jų taikymo tautinių mažumų mokyklų abiturientams, baigiantiems dvyliką klasę 2013 m., pateiks VU mokslininkai.

Iš karto po užduoties atlikimo surengta tyrime dalyvavusių mokyklų apklausa. Joje gerai užduotis įvertino 50 proc. mokytojų ir 38,2 proc. mokinių, patenkinamai – 45,6 proc. mokytojų ir

50 proc. mokinių. Beveik visiems (97 proc.) mokiniams užteko laiko užduočiai atlikti.

Kaip praėjusių metų pabaigoje sutarė Lietuvos ir Lenkijos švietimo ekspertų darbo grupės, vertinant tautinių mažumų mokyklų abiturientų lietuvių kalbos egzaminų darbų, nuo 2013 m. bus nustatytas 8 metų trukmės pereinamasis laikotarpis. Jį šių metų gegužę oficialiai įteisino švietimo ir mokslo ministras G. Steponavičius. Apie šį rengiamą sprendimą buvo kalbėta per ministro ir ESBO aukštojo komisaro tautinių mažumų klausimais K. Vollebaeko susitikimą kovą.

Baigę vienodą lietuvių kalbos ir literatūros vidurinio ugdymo bendrąją programą, 2013 m. visi Lietuvos abiturientai laikys bendrą lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminą.

Jo užduotys – rašinių temos – bus visiems vienodos, vertinimo normos raštingumo ir kalbinės raiškos aspektais pereinamuoju laikotarpiu bus skirtingos. NEC kasmet tirs moksleivių pasirengimo lygį laikyti egzaminą ir siūlys sprendimus, kokio lygio palengvinimus taikyti vertinant atliktas užduotis.

Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitete dirbs ir tautinių mažumų atstovai.

Ekskursas į bendrinių kalbų istoriją

Prof. habil. dr. **Arnoldas PIROČKINAS**

Zitos Šlogerienės nuotr.

Antraštinės sinekdochos

Kada skaitome antraštes „Lietuvių kalbos vadovėlis“, „Lietuvių kalbos gramatika“, „Lietuvių kalbos žodynas“ ir t. t., toli gražu nemanom čia rasią visus lietuvių kalbos dalykus. Antraštės apgaulingos: jomis įvardyti leidiniai pateikia tik dalį jos reiškinių, tik tuos, kurie priklauso lietuvių bendrinei kalbai. Tas pats termino „bendrinė kalba“ pakeitimas vienu žodžiu „kalba“ įprastas dalykas ir kitose kalbose. Tokių dalių, arba porūšių, pakeitimą visuma, arba rūšimi, galėtume laikyti sinekdocha. Taigi sinekdochos vartojamos ne vien grožinėje literatūroje ar buityje, bet ir moksle.

Tačiau antraštinės sinekdochos neatleidžia mūsų nuo pareigos aiškiai suvokti jomis žymimų reiškinių esmę. Tik aiškus jų suvokimas ir skyrimas leis mums išvengti neapibrėžtų svarstomo objekto charakteristikų. O lietuvių bendrinės kalbos suvokimą paskatins žvilgsnis į kitų kalbų patirtį. Tad padarykime ekskursą į kitų bendrinių kalbų radimosi ir santykių su visuomene istoriją. Tas ekskursas bus, tiesa, „ekskursija pro autobuso langą“, bet vis dėlto nepaigalėkime jam laiko.

Senovės graikų koinė ir sanskritas

Ilgus amžius kalbos, kol jos reiškėsi tik šnekamąja forma, kito „natūraliai“: dažniausiai dominavo jų diferenciacija, skaidymasis į tarmes, šnektas ar iš jų atsirandančias savarankiškas kalbas. Tik tam tikromis sąlygomis pasireiškėdavo kalbų konvergencija – panašėjimas, bendrėjimas ar net susiliejimas. Atsiradęs raštas, ypač tas, kuris fiksuodavo gana tiksliai garsus, pačiose kalbose sustiprino konvergencinius procesus. Jie dažnai privesdavo prie to, jog kalboje imdavo dominuoti ar net visiškai įsiviešpataudavo rašto atmaina.

Ryškiausias tokios raidos pavyzdys yra senovės graikų kalba. Prieš 3 tūkst. metų ji pasižymėjo tarmių gausa (keturios tarmių grupės), o pradėjus vartoti balsinį priebalsinį raštą, nueita prie vieningos vienos atmainos, vadinamosios koinė (gr. *koiné* – „bendroji“). Tai atsitiko V–IV a. pr. m. e., kai Atėnai kultūriškai tiek pirmavo, jog jų Atikos tarmė išstūmė ir iki tol vartotas rašomąsias tarmes, ir net liaudyje paplitusias šnekamąsias tarmes. Galima stebėtis, kad tais laikais, kai nebūta šiandien įprastų komunikacinių priemonių, Atėnų kultūrinis poveikis taip radikaliai paveikė visą graikų kalbą. Graikų koinė imta vartoti ir kitų tautų (pvz., ja parašytas „Naujasis Testamentas“). Graikų kalba, t. y. jos bendrinė atmaina koinė, pavergė užkariautojus romėnus: mokslo, literatūros ir iškiliesiems visuomenės žmonėms buvo privalu mokėti grai-

kiškai. Ypač stiprios graikų koinė pozicijos buvo Romos imperijos rytinėje dalyje, kuri 395 m., skilus imperijai į dvi atskiras valstybes, tapo Bizantijos imperija. VII a. jos valstybine kalba tapo graikų kalba iki pat imperijos žlugimo 1453 m. Praradusiai nepriklausomybę graikų tautai jų koinė ilgus amžius, Mikalojaus Daukšos žodžiais tariant, buvo „bendras meilės ryšys, vienybės motina“.

Beveik tuo pačiu metu, kai radosi graikų koinė, toli Azijoje, Indijoje, gramatikas Paninis (IV a. pr. m. e.) sudarė apie 4000 sanskrito kalbos taisyklių sąvadą. Pavadinimas „sanskritas“ (sansk. *saṁskṛta* – „dirbtinis, apdorotas, sutvarkytas“) rodo šios kalbos atmainą esant pakylėtą viršum tarmių ir turint specializuotą pobūdį, kurį suteikia sąmoninga žmogaus valia. Sanskritas kaip kultūros, mokslo ir žodinio meno priemonė vartotas dar ilgiau už graikų koinė ir taip pat buvo labai veiksminga Indijos tautų jungtis. Jo įtaką smarkiai patyrė ir kitos gretimų šalių tautos. Sanskritas buvo ypač sunorminta bendrinė kalba, ir tai, manytina, prisidėjo prie jo ilgaamžiškumo ir poveikio masto.

Skirtingi susidarymo tipai

Abi čia apžvelgtos bendrinių kalbų atmainos atstovauja skirtingiems susidarymo tipams. Graikų koinė, sakytume, bendrinių kalbų pavyzdys, kur ši atmaina atsirado daugiau ar net išimtinai „savaiminiu“ raštų pagrindu. Tokių bendrinių kalbų pradžioje ir vėlesnėje raidoje dominuoja vartosenos dėsnis nustatantys autoriai, dažniausiai rašytojai. Sanskritas reprezentuoja atvejus, kai bendrinei atmainai norminti ar reguliuoti svarbiausia yra kalbininko nustatytų dėsnių kodeksas.

Kada kalbame apie tokius du bendrinių kalbų susidarymo ir tvarkymo variantus, anaip tol nemanom, kad ir pirmuoju atveju kalbininkai lieka visiškai nuošalyje. Tuo savo sakymu norime parodyti skirtingą kalbininkų veikimo laiką ir įtaką bendrinei kalbai. Kai ji formuojasi iš literatūros kūrinių, kalbos specialistai eina tarsi iš pasokos: jie apibendrina tą vartoseną, kuri įkūnyta literatūroje. Jie patys „mokosi“ iš literatūros. Antruoju atveju kalbininkai atsiduria tarsi literatūros priekyje ir veda jos kūrėjus į bendrinę kalbą. Šiuo atveju literatūros autoriai jaučia tam tikrą skriaudą ir kartais reiškia savo nepasitenkinimą, kad jiems primetamos žaidimo taisyklės.

Tai reikėtų turėti galvoje, kai bus kalbama apie lietuvių bendrinę kalbą.

Lotynų kalba

Lotynų kalbos bendrinė atmaina ėmė rasti kiek vėliau – III a. pr. m. e. O po poros šimtų metų, I a. pr. m. e.–II m. e. a., ji

pasidarė pavyzdinė, klasikinė. Pasidarė ne kokio kalbininko, bet rašytojų dėka. Tūkstantmečių sandūroje ją reprezentavo Cicerono ir Cezario proza, Vergilijaus ir Horacijaus, Ovidijaus bei Katulo poezijos. Pačioje I tūkstantmečio pr. m. e. pabaigoje atsirado ir kalbos veikalas – Varono „Apie lotynų kalbą“ (25 knygos). Dar vėliau, apie 350 m. po Kr., romėnų gramatikas Donatas parašė du gramatikos vadovėlius. Tačiau lotynų kalbai visada galiojo nuostata: jeigu taip pasakyta minėtų romėnų rašytojų raštuose, tai ir taisyklinga.

Žlugus Romos imperijai 476 m., lotynų kalbos reikšmė ir vertė nesunykė. Atvirkščiai, Vakarų ir Vidurio Europoje ji tiek išplito, jog iš esmės tapo absoliučia mokslo, švietimo, administracijos ir religijos priemone, užkertančia kelią rasti ir augti tautinėms kalboms. Šiam jos išgalėjimui ir viešpatavimui svarbus veiksnys buvo Katalikų Bažnyčios skelbiamas požiūris, kad esančios tik trys „dieviškosios“ kalbos, kuriomis buvo parašytas Šventasis Raštas: senoji hebrajų, senovės graikų ir lotynų. IX a. prie jų pritaipo dar senoji slavų kalba, kurią vartojo slavų apaštalai Kirilas (Konstantinas) ir Metodijus (IX a.). Liturgiją šia kalba praktikuoja ne tik stačiatikiai, bet ir Rytų apeigų katalikai.

Tautinių bendrinių kalbų daigai

Vis dėlto ilgainiui, antrojoje viduramžių pusėje, lotynų kalbos hegemoniją palaikančioje ekonominio, ideologinio ir socialinio sąstingio sanklodoje radosi plyšių – pro juos pradėjo skverbtis tautinių bendrinių kalbų daigai. Šio proceso pradininkai buvo italai. XIII a. pab.–XIV a. poetai A.Dantė (1265–1321), F.Petrarka (1304–1374) ir prozininkas Dž.Bokačas (1313–1375) iškėlė Toskanos tarmę (Centrinėje Italijoje, prie Tirėnų jūros, centras – Florencija) į bendrinės kalbos lygį. Kaip mūsų laikų italų kalbos istorijos tyrėjai sprendžia, pasirinkimas buvo vykęs ne tik dėl to, kad ta tarme buvo parašyta puikių kūrinių, bet ir todėl, kad toskaniečių tarmė išlaikė daug vertingų lotynų kalbos bruožų.

Rašytojai nulėmė taip pat kiek vėlesnių prancūzų ir ispanų bendrinių kalbų atsiradimą. Vokiečių dabartinei bendrinei kalbai Biblijos vertimu (išleista 1534 m.) ir gausiais polemniais raštais bei veiksmingų giesmių tekstais padėjo pagrindus protestantizmo Vokietijoje pradininkas M.Liuteris (1483–1546). Bendrinių kalbų ypač pagausėjo Europoje XIX a. pradžioje. Tačiau, skirtingai nuo minėtųjų, beveik visų jų kūrėjais ir žymiausias autoritetais tapo kalbininkai. Ryškiausi to pavyzdžiai, kai nuo pat pradžios ir paskui bendrinių kalbų normintojais pasidarė kalbininkai, yra serbų-chor-

vatų (kūrėjas V.Karadžičius, 1787–1864), čekų (J.Dobrovskis, 1763–1829), slovakų (L.Štūras, 1815–1856) kalbos. Su tam tikromis išlygomis prie jų galėtume pridėti ir lietuvių bendrinę kalbą.

Terminų įvairovė

Visas šias kalbų atmainas vadiname dabar išgalėjusiu terminu – bendrine kalba. Tačiau jos vadintos ir vadinamos taip pat kitaip. Kadangi tos atmainos dažniausiai rasdavosi grožinės literatūros ir iš dalies publicistikos pagrindu, jas lengva buvo pavadinti literatūrinėmis kalbomis. Pavyzdžiui, italų – *lingua letteraria*, prancūzų – *langue littéraire*, lenkų – *język literacki*, rusų – *literaturnyj jazyk*, latvių – *literārā valoda* (tr. *valuoda*). Kurios ne kurios kalbos savo terminu iškelia jos reikimo būdą – raštą: vokiečių – *Schriftsprache*, čekų – *spisovný jazyk*, taip pat ir slovakai sako *spisovný jazyk*.

Ilgainiui, šiai bendrinei atmainai plintant kitose srityse ir gaunant kitas raiškos formas, šie terminai pasirodė netikslūs. Imta kurtis naujesni. Antai vokiečiai nuo seno vartoja terminą *Hochsprache* (aukštoji kalba). Anglai šalia termino *literary language* ėmė vartoti *standard language*. Pasekė anglais, ir vokiečiai jau sako bei rašo *Standardsprache*. Nuo vokiečių neatsiliko nė norvegai: jie naudojami trims terminais – *skriftspråk*, *litteraturspråk* ir *standardspråk*.

Lietuvių kalbotyroje ši kalbos atmaina vadinama visu pluoštu terminų. Ilgą laiką, J.Jablonskiui pateikus, plačiausiai vartotas terminas „rašomoji kalba“. Nuo 1927 m. ėmė sparčiai plisti P.Skardžiaus pasiūlytas terminas „bendrinė kalba“. Akstiną jam bus davę graikų koinė ir vokiečių *Gemeinsprache* (*gemein* – „bendras“; *Gemeinsprache* žymėjo bendrinę buitinę šnekamąją kalbą, kaip čekų *obecný jazyk*). 1950 m. ideologiniais sumetimais, kad nesiskirtume nuo rusų kalbos, šis tikrai vykęs terminas buvo pakeistas literatūrine kalba. Po 20 m. vis dėlto imta grįžti prie bendrinės kalbos. Atgavus nepriklausomybę vienas kitas anglų kalbos sekėjas mėgino paleisti anglišką terminą „standartinė kalba“, bet pasisekimo neturėjo: žodis „standartinis“ dėl savo dviprasmiškumo (reiškia ne tik „atitinkantis standartą“, bet ir „neoriginalus, šabloniškas“) negalėjo tikti terminui, žyminčiam iškiliausią kalbos atmainą.

Čia skaitytojui pateikti ar priminti patys elementarieji bendrinių kalbų dalykai, kurie, reikia tikėtis, pravers toliau, kai bus nagrinėjamos lietuvių bendrinės kalbos esminės problemos. Jos ir dabar ne mažiau kaip prieš šimtą metų jaudina mūsų visuomenę, o kartu, žinoma, ir mokyklą.

PROJEKTAI

Pamoką vedė žurnalistė G.Sviderskytė

G.Sviderskytė

Kauno r. Batniavos pagrindinės mokyklos aukštesnių klasių mokiniams interaktyvią pamoką „Naujausios istorijos dokumentiniai tyrimai: kodėl tai svarbu ir kaip tai daroma“ vedė Nacionalinės žurnalistų kūrėjų asociacijos narė Gražina Sviderskytė. „Remdamasi savo pačios atliktais bei atliekamais, istorikų recenzuotais, konsultuotais, įvertintais istorijos tyrimais, viešnia bandė perteikti asmeninę patirtį, sukauptą vykdant plataus atgarsio sulaukusius dokumentikos projektus: Lietuvos ir Didžiosios Britanijos ryšius sutvirtinęs karo lakūno R.Marcinkaus biografinis tyrimas, Lietuvoje bei JAV pristatytas pirmasis lietuviškas dokumentikos serialas „XX a. slaptieji archyvai“ ir kt. Žurnalistė teigė, kad Lietuvos XX a. istorija, turtinga patraukiančių asmenybių, įkvepiančių įvykių ir didžiai intriguojančių mįslių, dar laukia tyrėjų – tiek istorikų, tiek žiniasklaidos profesionalų – dėmesio.

Pažiūrėję ištraukę iš minėtų TV dokumentikos kūrinių, pasklaidę autorines knygas, mokiniai buvo supažindinti su dabar vykstančiu tarptautiniu tyrimu „Slaptieji Lituanicos archyvai“. Visiems buvo įdomu ir tikrai netikėta įsitikinti, kad tariamai iki kaulų smegenų žinoma Dariaus ir Girėno istorija iš tiesų niekada nebuvo deramai ištirta: nėra buvę nė vieno fundamentalaus ir nepriklausomo tyrimo Lietuvos bei užsienio archyvuose...“ – pasakoja „Dialogui“ mokytoja Aurelija Sarkanienė.

Pamoka, informacijos autorės teigimu, buvo įtaigi, labai įdomi ir mokiniams svarbi. „Lietuvos žmonės jau skaudžiai patyrė, kad vien išorinis istorijos įprasminimas trapus: paminklai suyra, gatvių ir net miestų pavadinimai kinta, buvusios šventės ir minėjimai praranda prasmę. G.Sviderskytė įsitikinusi, kad tik tyrėjų atskleistas ir plačiai paviešintas istorijos lobynas, ir tik dokumentais pagrįstas, ilgam išskverbiamas sąmonę, formuoja tvirtas asmenis ir tautos pažiūras bei vertybes“, – rašo mokytoja.

Pristatytoji pamoka – projekto „Aukštosios kultūros impulsai mokykloms“ (AKIM) dalis. Šiuo projektu siekiama į dialogą su mokykla įtraukti kultūros lyderius, taip mezgant ryšius tarp centro ir provincijos, aukštosios kultūros ir mokyklų bendruomenių.

Stresas: kaip jį įveikti?

Asta MIKELEVIČIŪTĖ

Prasidėjus brandos egzaminams pats laikas pakalbėti apie stresą. Mokslininkų teigimu, dvasinė pusiausvyra po patirto vidutinio streso – žinoma, nebūtinai egzaminų, – atgaunama maždaug po trijų dienų...

Apie stresą, jo pasekmes organizmui ir apie tai, kaip jo išvengti, kalbamės su Vilniaus Žvėryno klinikos bendrosios praktikos gydytoja Egle MARKOVSKI.

✓ Kas vyksta, kai patiriame stresą? Kuo skiriasi ilgalaikis ir trumpalaikis stresas?

Stresas – normali organizmo reakcija į bet kokią grėsmę ar nerimą keliantį veiksni. Įtampą gali sukelti ne tik neigiamos, bet ir audringai išgyvenamos teigiamos emocijos. „Stresuodamas“ žmogus mobilizuoja jėgas, kad nugalėtų problemą. Trumpalaikė įtampa pakelia kraujospūdį, pagreitina kvėpavimą, padidina pulsą, išplečia vyzdžius – ir pajuntamas jėgų antplūdis, kuris padeda įveikti sunkumus. Trumpalaikis stresas yra teigiama adaptacinė organizmo reakcija į išorinius ir vidinius dirgiklius. Tačiau, jeigu tokia būseną užsitęsia, organizmas „pavargsta“, jį ima pulsti įvairios ligos. Ilgalaikis stresas „žeidžia“ širdį, skrandį, centrinę nervų bei kitas jautrias žmogaus organizmo sistemas.

✓ Ar teisinga visuomenės nuostata, jog streso reikėtų vengti?

Stresą vertinti vien kaip negatyvų, blogą reiškinį nėra teisinga, nes jis padeda žmogui keblomis aplinkybėmis mobilizuoti jėgas.

Reakcija į grėsmingą dirgiklį gali būti baimė, pyktis, nerimas: kai konkrečiai žinoma, dėl ko ar ant ko pykstama, kas gąsdina, stresą lydi pyktis ir baimė; įsivaizduojama ar nujaučiama, tik šiek tiek su išoriniais dirgikliais susijusi grėsmė žmogui paprastai sukelia nerimą. Nemačius jausmas skatina tvarkytis su tuo, kas jį sukelia.

Reakcijas smarkiai lemia žmogaus nuostatos. Kai kurie žmonės yra linkę su stresu kovoti bėgdami nuo problemų, jas neigdami, o ne sprenddami...

Saikinga nervinė įtampa organizmą grūdina, o stipri ir ilgai užsitęsusi – žaloja. Dėl nuolatinės įtampos gali atsirasti nerimas, nemiga, silpnėti dėmesys ir atmintis, kristi darbingumas. Pastebėta, jog nemažai žmonių, norėdami pabėgti ar apsiginti nuo streso, vartoja alkoholį, kitokius stipriai stimuliuojančius gėrimus, rūko. Tačiau tai tik pablogina situaciją, nes be saiko rūkant ar geriant alkoholį orga-

nizme greičiau susidaro imuninę sistemą silpninantys laisvieji radikalai.

✓ Kasmet keli tūkstančiai abiturientų laiko brandos egzaminus. Tai jiems sunkus išbandymas, kuris ne vienam jaunuoliui sukelia stresą. Ką patartumėte tokio streso išvengtiems?

Iš tiesų egzaminai, ypač baigiamieji, sukelia stresą. Tačiau nemažai jaunuolių šiuos išbandymus išgyvena lengvai ir be rimtesnių pasekmių sveikatai. Kitiems stresas gali sukelti rimtų psichologinių problemų: nemiga, dirglumas, nesugebėjimas susi-

kaupti, beviltiškumo jausmas, savęs nuvertinimas dažnai išveda jaunus žmones iš pusiausvyros, o tai paveikia savijautą, elgesį bei egzaminų rezultatus. Vienus stresas mobilizuoja ir padeda geriau pasirodyti, kitiems pasireiškia kaip lengvas nerimas ir trukdo tik šiek tiek, o tretiems iš viso užblokuoja gebėjimą sutelkti dėmesį ir kontroliuoti situaciją.

Egzaminus paprastai gerai išlaiko sugebantieji susikaupti. Per egzaminus smarkaus jaudulio apimti moksleiviai gali pasirodyti blogiau nei įprastai. Nesugebantiesiems įtemptoje situacijoje savęs kontroliuoti geriausia kreiptis pagalbos į psichologą, kad šis padėtų išsiaiškinti individualias tokio jautrumo priežastis ir pamokyti streso valdymo būdų.

Tačiau visiems vertėtų nepamiršti gerai žinomų tiesų: ruošiantis egzaminams dera griežtai susiplanuoti laiką – neatidėti mokymosi paskutinei nakčiai, svarbu gerai išsiaiškinti egzaminų tvarką, prieš einant į egzaminą pavalgyti, o kilus dideliu jauduliui – giliai kvėpuoti. Šie paprasti dalykai padės sumažinti nerimą kur kas geriau

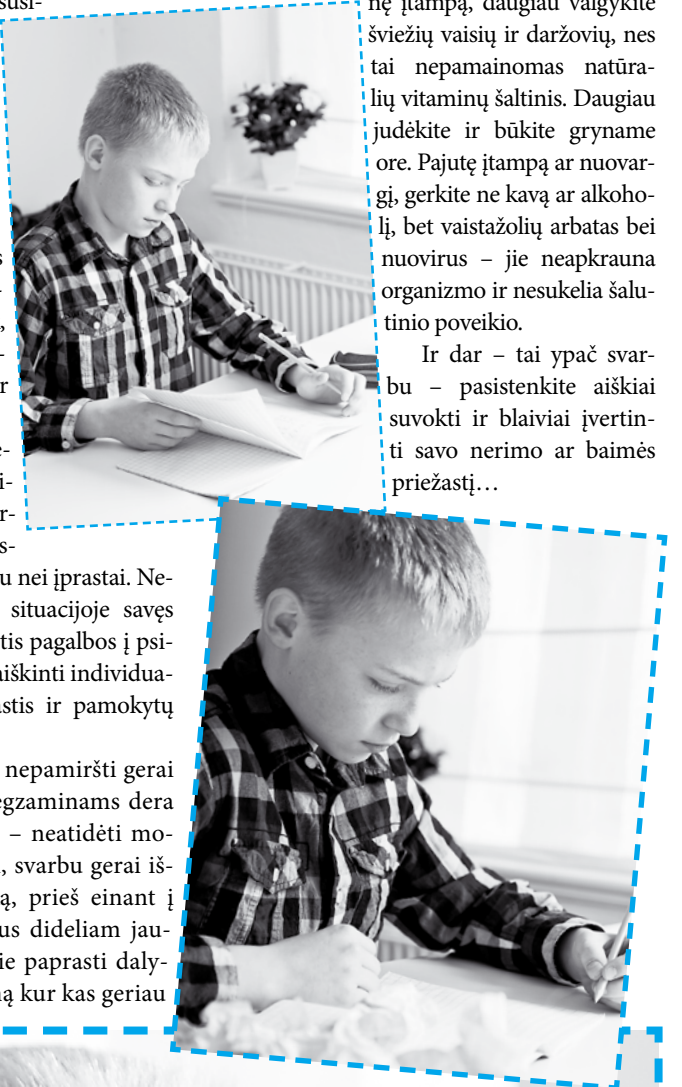
nei raminaujieji vaistai, kurie, vartojami savo nuožiūra, gali padaryti daugiau žalos nei atnešti naudos.

✓ Ar įmanoma visai apsisaugoti nuo streso? Jei ne, – kaip bent palengvinti jo pasekmes?

Esant tokiam sparčiam gyvenimo tempui, vargu ar įmanoma visiškai išvengti streso. Tačiau jį valdyti tikrai galima išmokti. Norėdami sušvelninti streso pasekmes, pirmiausia išmokykite atsipalaiduoti, nusistatykite darbo ir poilsio režimą. Subalansuokite savo mitybą. Į dienos racioną įtraukite daugiau baltymų (ilgą laiką stresą patiriančiam žmogui reikėtų gauti apie 1,5 g baltymų kūno masės kilogramui ir vengti daug krakmolo turinčio maisto), vitaminų bei mineralinių medžiagų turinčių produktų. Kadangi streso metu labai pagreitėja medžiagų apykaita, organizme sparčiai mažėja energinių medžiagų, vitaminų bei mineralų atsargos, šių medžiagų su maistu galite vartoti papildomai. Todėl jei išgyvenate emoci-

nę įtampą, daugiau valgykite šviežių vaisių ir daržovių, nes tai nepamainomas natūralių vitaminų šaltinis. Daugiau judėkite ir būkite gryname ore. Pajutę įtampą ar nuovargį, gerkite ne kavą ar alkoholį, bet vaistažolių arbatas bei nuovirus – jie neapkrauna organizmo ir nesukelia šalutinio poveikio.

Ir dar – tai ypač svarbu – pasistenkite aiškiai suvokti ir blaiviai įvertinti savo nerimo ar baimės priežastį...

Kaip įsivertinti ir vertinti pamoką?

Nuolat besikeičianti šiuolaikinė mokykla natūraliai aktualizavo pedagogo gebėjimą kritiškai vertinti savo darbą. Kvalifikacijos tobulinimo samprata taip pat grindžiama įsivertinimo ir gerosios praktikos perdavimo principais. Kauno Rokų vidurinės mokyklos bendruomenė, besirengdama ilgosios gimnazijos akreditacijai, ieško naujų profesinio bendradarbiavimo galimybių ir būdų tobulinti pamokos organizavimo kokybę. Šios mokyklos akreditacinės grupės narė rusų kalbos mokytoja **Loreta Jankūnienė** praneša „Dialogui“ inicijavusi metodinių renginių ciklą „Kaip vertinti ir įsivertinti pamoką“.

Pirmąjį ciklo renginį pagal filmuotą pamoką vedė kaimyninių Rokų ir Šv. Mato vidurinių mokyklų mokytojos L. Jankūnienė ir Jekaterina Juknevičienė. „Kartu su Kauno pedagogų kvalifikacijos centru į filmuotos pamokos vertinimą pavyko surinkti ne tik Rokų bendruomenės mokytojus, bet ir tolimiausių miesto mikrorajonų pedagogų. Išorės vertintojos kvalifikaciją turinti lietuvių kalbos mokytoja J. Juknevičienė pristatė kriterijus, kuriais yra vertinama pamoka, pateikė mokytojams vertinimo lapus ir paprašė įvertinti savo vestą filmuotą rusų kalbos pamoką VI kl., – pasakoja L. Jankūnienė. – Mokytojai vertinimo lapuose rašė balus ir komentarus, juos vėliau aptarė grupėse. Tuomet savo vertinimą pristaciau aš, pamoką vedusi mokytoja. Diskusijose kolegės aiškino vertinimo objektyvumą, apibrėžė, kas yra svarbu vertinant ir ką stebėtoje pamokoje būtų galima tobulinti.“

Pasak informacijos autorės, renginio dalyviai pripažino, kad atvirą pamoką vedantis mokytojas išgyvena didelį profesinį stresą, bet priėjo vieningą išvadą, kad būtina keisti požiūrį į pamokos stebėjimą, nes tai gali būti puiki priemonė kartu su kolegomis spręsti ugdymo(-si) problemas.

Matematika linksmi

Popietė „Matematika linksmi“ – tradicinis penktokų renginys Bukonių pagrindinėje mokykloje (Jonavos r.), organizuojamas matematikos mokytojos metodininkės Rimutės Jaskutėlienės. Tai puiki mokinių saviraiškos ugdymo forma. Šiomet renginyje dalyvavo ir matematinio komunikavimo, mąstymo, problemų sprendimo gebėjimus, iniciatyvumą ir kūrybingumą ugdėsi Ukmergės r. Deltuvos, Jonavos r. Bukonių ir Užsalių pagrindinių mokyklų penktokai. Susipažinimui komandos parengė stendinius pristatymus „Matematika linksmi“. Susipažinę ir išsirinkę komandų kapitonus, penktokai su žiūrovais aktyviai dalyvavo „Proto mankštoje“. Vyko komandinis-grupinis darbas. Matematinės užduoties komandos atliko „padėkliuko“ metodu: kiekvieno komandos nario indėlis siekiant pergalės buvo labai svarbus. Komisija vertino komandų pateiktus sprendimus, atliktą kūrybinę užduotį (roboto konstravimas) ir jos pristatymą. Atliekdami matematinis triukus, mokiniai pasiūlyė greito skaičiavimo būdus. Daugybę emocijų sukėlė užduotis – vienu rankų judesiu surišti mazgą.

Popietės metu „lijo“ prizų lietus, kurį puikiai valdė septintokas Aurimas. Žavėjo mokinių gebėjimas analizuoti, sprendimų paieškos. Šis renginys – dar vienas įrodymas, kad mokytis galima linksmi, įdomiai, patraukliai.

Dalia AUTUKIENĖ,

*Jonavos r. Bukonių pagrindinės mokyklos
direktorės pavaduotoja ugdymui*

KONFERENCIJOS

Dalijosi įžvalgomis

Kėdainių suaugusiųjų mokymo centre įvyko šalies suaugusiųjų mokymo įstaigų mokinių konferencija „Pamatymai ir įžvalgos: istorijoje, literatūroje, kultūroje“. Konferenciją inicijavo ir organizavo centro istorijos mokytoja Jadvyga Sudikienė ir lietuvių kalbos mokytoja **Aldona Šliažaitė** (šios informacijos autorė). Muziejų ir Maironio metams paminėti skirtoje konferencijoje pranešimus skaitė Tau-ragės, Marijampolės, Rokiškio, Kėdainių suaugusiųjų mokymo centrų IX–XII klasių mokiniai. Konferenciją vainikavo išvyka į Šetenius, Šventybrastį – Č. Milošo gimtinę.

Integruota pamoka IX forte

Vokiečių kalbos mokytoja **Diana Duobaitė** „Dialogui“ parašė apie Marijampolės profesinio rengimo centro Kudirkos Naumiesčio skyriaus mokiniams surengtą integruotą istorijos ir vokiečių kalbos pamoką-ekskursiją. Joje mokiniai susipažino su IX forte, kaip sunkių darbų kalėjimo skyriaus, istorija, įgijo žinių apie jame kalėjusiųjų gyvenimą, aplinką, buitį, pamatė autentišką kalėjimo kamerą, baudžiamuosius karcerius. Aplankytas IX forte masinių žudynių laukas, sužinota monumento, skirto nacizmo aukoms atminti, simbolika.

Edukacinėje pamokoje „Holokaustas Kauno IX forte II pasaulinio karo metais“ mokiniai gavo žinių apie nacistinės Vokietijos politiką žydų tautybės žmonių atžvilgiu, apie holokausto reiškinį, apie tai, kokia buvo IX forte paskirtis II pasaulinio karo metais. Mokiniai sužinojo, kad net iš Vakarų Europos šalių čia buvo atgabenami žmonės sunaikinti ir kodėl tai buvo daroma. Gidė papasakojo apie persekiojamų žmonių likimus ir kilnius jų gelbėtojų darbus, apie 64 kalinių pabėgimą iš IX forte 1943 m. gruodžio 25 d. naktį. Didelis dėmesys buvo skiriamas ekspozicijai, kurioje aprašytas Miuncheno žydų likimas,

nes didelė dalis informacijos pateikta lietuvių ir vokiečių kalbomis.

Pamokos pabaigoje mokiniai gavo praktines užduotis-klausimynus, juos užpildė atskirose ekspozicijų salėse pasiskirstę į grupes. Gidei kruopščiai mokinių surasta informacija ir atsakyti klausimai padarė labai gerą įspūdį.

Namų darbams istorijos mokytojas Gediminas Ruočkus ir šios informacijos autorė uždavė parengti pateiktą su trumpu aprašymu ir nuotraukomis apie IX fortą lietuvių ir vokiečių kalbomis bei sudaryti specialių terminų vokiečių kalbos žodyną.

■ Mokytojai **Diana Duobaitė** ir **Gediminas Ruočkus** su ugdytiniais IX forte

Milijonas gerų darbų pradinėje mokykloje

Mokslo metai artėja į pabaigą, tad norime pasidžiaugti savo sėkmėmis, įgyvendintais projektais bei teigiamais pokyčiais mokykloje.

Gerumo banga

Šiandieninėje ugdymo įstaigoje pedagogai atvirai kalba, kad sulaukia visai kitokių vaikų, nei prieš 10 ir daugiau metų. Mokytojai vis labiau įsitikina, kad tie ugdymo, auklėjimo metodai, kurie veikė prieš dešimtmetį, šiandien neveikia. Ne paslaptis, kad mokykloje vis dažniau pasitaiko atvejų, kai vaikai vieni iš kitų šaiposi, giriasi savo socialine padėtimi, mobiliaisiais telefonais, gražesniais batais ar kuprine. Išbandėme įvairias patyčių prevencijos programas, tokias kaip „Antras žingsnis“, „Zipio draugai“, tačiau laukto rezultato nepasiekėme. Bet štai perskaitėme knygą „Šiuolaikiniai vaikai“, kurioje siūloma keisti ne žmogų, o aplinką, nes tik pakeitus aplinką pasikeis ir žmogus, kurioje rašoma, kad „varžytis reikia dėl to, kaip kuo daugiau padėti kitiems“, – ir le-dai pajudėjo.

Parengėme mokykloje projektą „Milijonas gerų darbų“, kurio tikslas – skatinti vaikus daryti gerus darbus vienas kitam. Šio projekto devizas – „Noriu būti pats geriausias, duodamas artimui ir visuomenei“.

Mokytojai ar kiti suaugę mokyklos bendruomenės nariai, pastebėję vaiką darant gera kitam, užrašo mokinio vardą, poelgį ant lapelio ir įmeta į specialią gerų darbų dėžutę-taupyklę. Paskutinę savaitės dieną mokyklos direktorė, atėjusi į klasę, ištraukia vieną lapelį su vaiko vardu ir apdovanoja jį prizą. Vaikai stengiasi surasti būdų, kaip padaryti kitam gera, ir ši gerumo banga persiduoda visiems. Siūlome ir kitiems išbandyti šį metodą.

VDU botanikos sode, ir ne tik

Dar vienas mūsų sėkmės žingsnis – bendradarbiavimas su VDU botanikos sodu. Šiuolaikinius vaikus sudominti, išlaikyti jų mokymosi motyvaciją mokykloje be galo sunku, nes tenka konkuruoti su virtualiomis žaidimų aplinkomis, 3D filmais, kelionėmis į egzotines šalis. Mokykla ir mokytojai suprato, kad mokymosi procesas negali vykti vien tarp mokyklos sienų – jis turi plėstis gyvame pasaulyje. Mokytojos su mokiniais vyksta į ekskursijas, muziejus, planetariumą. Tačiau labiausiai pavyko vaikus sudominti mokomosiomis programomis VDU botanikos sode. Mokiniai turi galimybę iš arti pamatyti ir pažinti gamtą, atlik-

ti įvairius bandymus su vandeniu, oru, gyvais organizmais, stebėti jų pokyčius.

Pastebėjusios vaikų susidomėjimą, norą mokytis, mokytojos pradėjo organizuoti įvairius tyrimus per pamokas, kurių tikslas – ne suteikti žinių, bet leisti vaikams pajusti gamtos išmintį ir galybę, gamtos ir žmogaus tarpusavyo ryšius, padėti suvokti, jog pasaulis yra didelis, vientasis, harmoningai veikiantis.

Norėdamos pasidalinti savo patirtimi, mokytojos įkūrė virtualią gamtamokslinę laboratoriją „Vandens meškutis“, kurioje talpinamos įvairios mokytojų parengtos pateiktos su eksperimentų aprašymais – šie yra prieinami visiems pedagogams.

Smalsučių akademija

Dar viena smagi patirtis – jau ketvirtus metus veikianti gabių vaikų ugdymo akademija „Smalsutis“. Atsiradusi mūsų mokykloje, palaipsniui ji tapo respublikine, nes kasmet atsiranda vis daugiau šios akademijos veikloje norinčių dalyvauti mokyklų. Šiuo metu tokių mokyklų yra šešios – be mūsiškės, Jonavos „Neries“, Panevėžio „Vilties“, Vilniaus r. Buivydiškių, Kauno Jono Žemaičio-Vytauto pagrindinės, Švenčionių r. Švenčionėlių progimnazija.

Gabumų ugdymo akademijos tikslas – suburti iniciatyvius mokytojus, kurie nori ugdyti vaikų gabumus, rengti jiems programas, užduotis, dalintis patirtimi, siekti, kad kiekvienas mokinyt turėtų galimybę tobulinti savo gabumus trijose akademinėse srityse: lietuvių kalbos, matematikos ir pasaulio pažinimo. Užduočių turinys siejamas su vaikų gyvenimiška patirtimi, siekiama, kad vaikai ne tik tobulintų savo intelektualinius gebėjimus, bet ir pritaikytų žinias visuomenės gerovei kurti (pvz., užduotys: sukurti knygelę-armonikėlę „Mano gimtasis miestas“, kurią galėtų pasiūlyti iš užsienio atvažiuojančiam draugui; sukurti plakatą apie pavojus, tykančius mokykloje, gatvėje, kelyje, gamtoje, ir parodyti, kaip jų galima išvengti, ir pan.).

Džiaugiamės savo sėkmėmis ir visiems linkime būti tokiems kūrybingiems, kokie yra šiuolaikiniai vaikai, – kartu su jais augame ir mes.

*Kauno „Varpelio“ pradinės mokyklos direktorė
Daina Gitana PARAŽINSKIENĖ
ir pavaduotoja ugdymui **Loreta STANAITIENĖ***

Dovana iš praeities

(2012 m. Lietuvos mokytojų suvažiavimo atgarsis)

„...kiekviena išgyventa sekundė jau praeitis: taigi tik praityje mūsų atrama ir išminties bei patyrimų versmės ateičiai. Dabartis laiko dimensijos neturi, tai nelyginant tik taškas mūsų gyvenimo schemoje ar atskiru atveju tik skiriamoji linija tarp praeties ir ateities.“
(Alfonsas Jurskis)

■ Snieguolė ir Domas Akstinai

Šiais technikos triumfo, dvasinės krizės, vartotojiškų pagundų laikais don kichotiškos yra pastangos siekti ne grynojo pelno, o dvasinio (be išskaičiavimo, be asmeninės naudos), orientuoto ne į save – orientuojančio į savo krašto kultūrinių vertybių pažinimą. Kaune gyvenantys Snieguolė ir Domas Akstinai – žinomi šalyje kultūrai atsidavę žmonės: Domas Akstinas – kaip „Atminties“ leidyklos, įsteigtos 1993 m., vadovas, rezistentinės literatūros leidėjas, XXVII knygos mėgėjų draugijos narys, kolekcininkas, Snieguolė Jurskytė-Akstinienė – kaip visuomenės veikėja, ilgus metus gyvenusi Filadelfijoje, kur puoselėjo lietuvių (organizavo lietuviškas radijo laidas, dirbo V.Krėvės lituanistinėje mokykloje...) bei viltį sugrįžti į gimtąją žemę.

Sakoma, kad tauta ilgainiui susiformuoja tokia, kokia yra mokykla. Šiandien mokykloje, visuomenės vertybių ir

kultūros atspindyje, vyraujantis spartus gyvenimo būdas, vis labiau išvirtinantis pragmatizmas neretai lemia tai, kad tiesiog nenorėdami atsilikti nuo gyvenimo neturime laiko stabtelėti, pa(si)žiūrėti, ar nepamiršome to, kas vertinga buvo sukurta mūsų pirmakų. D.Akstinai, pirmiausia su ironijos prieskoniu išsakydavo savo požiūrį į šių dienų „fenomeną“ („daugumą mokinių šiandien tėvai į mokyklą atveža savo automobiliais, neretai ir parveža,

tačiau tokį komfortą mažai kas vertina“), prisipažįsta, kad jam brangiausia yra „basakojų mokykla“. Beje, „basakojų“ todėl, kad į mokyklą jis eidavęs basas. Suprantama, nėra ko lyginti anų ir šių laikų vaikų „vargo“ į mokyklą einant. Pasak D.Akstino, „tam sąlyginai vargingam ėjimui į mokyklą apie 7 km ir atgal, inspiravusiam poreikį pasisemti žinių ir patirties, vedusiam į platesnį lygmenį, – pasitikėjimą savo jėgomis, tik vėliau atsirado pagarba, nes visi, kurie ėjo, kažko pasiekė. Juk ne paslaptis, kad ir nepriklausomybę atkūrė „basakojų mokykloje“ užauginti žmonės“. Palyginus gal ir skurdus, šių dienų akimis žiūrint, buvo karo metų gyvenimas, bet mokytojų ir mokinių bendri ir kryptingi siekiai – išmokyti ir išmokyti nepaisant sunkių gyvenimo sąlygų kūrė asmeninio tobulėjimo ir augimo galimybes, Lietuvos švie-

timo istorijos puslapius, kurie aktualūs ir šiandien.

Kovo 31 dieną Vilniuje, „Forum Palace“ rūmuose, vykusio Lietuvos mokytojų suvažiavimo, kuriame dalyvavo per 500 šalies pedagogų, darbą, orientuotą į dabartį ir ateities gaires, norėta praturtinti, pajavairinti praeties, kaip mūsų mentaliteto garanto, pamokomis. Juk ir savo valstybės himną giedodami „Iš praeties tavo sūnūs te stiprybę semia“ tarsi skelbiame praeties akimirklų svarbą. Prie mokyklų praeties akimirklų stabtelėti ir kitus prie jų sulaikyti siekta suvažiavimo dieną suorganizuota paroda „Nuo basakojų mokyklėlės iki šių dienų“, kurios iniciatoriai buvo Domas ir Snieguolė Akstinai. Iš šių kultūrininkų asmeninio archyvo surengta unikali paroda buvo retai pasitaikanti galimybė susipažinti su tarpukario Lietuvos ugdymo procesu, jo subtilybėmis vizua-

pusavio santykių, mokinių bendravimo su pedagogais ypatumus, yra, manyčiau, užkoduotas tarpukario pedagogų palikimas, mokyklinio gyvenimo filosofija: „basakojų mokyklėlės“ mokytojų, sėdinčių su basakojais, švytintys veidai atkreipia dėmesį ir sukelia pasigėrėjimą. O, kad tokių mokytojų būtų kuo daugiau“.

Tarsi savaime Akstinių namuose susikaupę „pagarbos lašai“ (daugybė padėkų, apdovanojimų) už pasiaukojimą ir aktyvią veiklą puoselėjant kultūrą, už draudžiamosios literatūros spausdinimą ir platinimą pogrindyje sovietų valdymo laikotarpiu, už neįkainojamą kolekcijų dovanojimą muziejams ir pan.; 2011 m. už indėlį Druskininkų istorijai ir kultūrai kolekcininkų pora buvo apdovanota simboliniu „Druskos kristalu“; 2012 m. įteiktas išskirtinis apdovanojimas „Gerumo kristalas“, tenkantis tik kartą gyven-

■ Filadelfijos lietuvių bendruomenės lituanistinės mokyklos sąsiuviniai (viršelio pirmoji ir ketvirtoji pusės)

liai, t. y. įsižiūrint į sustabdytas svarbiausias, nepakartojamas mokyklinio gyvenimo akimirkas senose nuotraukose ir netik... Parodos ekspoziciniai stendai, suskirstytai į kelias temines grupes, siekta pristatyti: **mokymo(si) aplinkas** (nepriklausomos Lietuvos pirmasis mokyklas, jų fasadus, populiarių to laikmečio pedagoginių darbo kursų atvaizdus, pabėgėlių stovyklos Augsburgio gimnaziją, veikusią 1945–1949 m., Filadelfijos V.Krėvės šeštadieninę mokyklą 1959–1963 m.), **mokyklinę aprangą** (uniformas, avalynę), **mokymo(si) priemones ir reikmenis** (užsienyje išleistus vadovėlius, sąsiuvinius, pritaikytus mokiniams, besimokantiems svetur, Snieguolės Jurskytės mokyklinius užrašus).

Pasak D.Akstino, „parodos, skirtos švietimo bendruomenei, tikslas – atkreipti šiuolaikinio mokytojo dėmesį į tai, kad karo metais mokytojai dirbo daug vargingesnėmis sąlygomis, bet jų pasišventimas, noras Lietuvą padaryti šviesesnę atspindi ne tik jų darbuose, bet ir veiduose. Jaučiu pareigą atkreipti dėmesį, kad senose nuotraukose, perteikiančiose kasdienės pamokų akimirkas, mokinių tar-

me žmogui už gerus darbus Kauno bendruomenės ir Lietuvos labui, tyliai byloja – atsidavę kultūrai žmonės, kaip ir mokytojai, buvo, yra ir bus reikalingi kaip saulė. Jie žadina, taurina. Tai gyvas dokumentas.

Istorija glūdi ne tik žmoguje, bet ir žodyje: „Sunkus mokytojo auklėtojo verslas. Jis daug sveikatos atima ir amžių sutrumkina. Bet tas verslas bene visų tauriausias, nes jis daro tautos gyvenimą šviesų, sąmoningą ir įdomų. Mokytojas formuoja, tai yra, tvarko jauno žmogaus asmenybę, ruošia ją gyvenimo kovai, taigi dirba pagrindinį tautos darbą. Toji mintis, tas nusišventimas apie savo kilnią paskirtį yra kaip ir atpildas už tuos vargus, kurie auklėjime tenka jam pakelti.“ (Iš Respublikos Prezidento A.Smetonos kalbos, pasakytos mokytojams 1938 m.: žr. „Trimitas“, 1938, Nr. 17. P. 407)

Aldona ZIMNACHAITĖ,
Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos narė,
Kauno Juozo Urbšio katalikiškos vidurinės mokyklos lietuvių kalbos mokytoja metodininkė

■ Tarpukario „basakojų mokyklėlės“ mokytoja su mokiniais

Dievo Žodžio šventė

Pranciškonų gimnazijos (Kretinga) penktokai tradiciškai dalyvavo konkurse, skirtame Šventajam Raštui pažinti (konkursą organizuoja tikybos mokytojai, jiems talkina direktoriaus pavaduotojai, kapelionai, V klasių auklėtojai). Renginys prasidėjo bendra malda. Klasiės išradingai prisistatė, vėliau klasių atstovų komandos sprendė kryžiažodžius Biblijos tema, o kol vyko darbas, likusiesiems buvo skaitomas ir filmo apie Mozę ištraukomis iliustruojamas Šv. Raštas. „Kiek neįprasta buvo užduotis „Greitieji klausimai“ – čia labai pravertė greita orientacija ir tvirtos žinios apie Dievo Žodį. Kol komisija sumavo rezultatus, visi, dėkodami Dievui už pagalbą ir gražias patirtas emocijas, giedojome giesmę „Tu Karalius“, – pasakoja tikybos mokytoja Vitalija Fedaravičiūtė.

Parkas pražydo paukščių ir vaikų balsais

Gegužės 9-ąją Šiaulių pramogų ir poilsio parkas „Beržynėlis“ pražydo Europos Sąjungos vėliavą simbolizuojančiomis spalvomis – tai „Romuvos“ gimnazija organizavo tradicinį renginį „Mes – Europos vaikai“ (tarptautinio projekto „Pavasario diena Europoje“ dalis). Meniniais pasirodymais miesto pietinio mikrorajono bendruomenę džiugino kolektyvai iš „Romuvos“, Lieporių gimnazijų, „Saulės“ ir „Dainų“ pradinė mokyklų bei „Romuvos“ ir „Juventos“ progimnazijų. Rudenį parko teritorijoje romuviečiai pasodino per 800 tulpių svogūnelių. Šiandien pirmieji žiedai jau džiugina praeivius ir parko lankytojus.

Lietuvių kalbos mokytoja **Gitana Trinkaitė** (šios informacijos „Dialogui“ autorė) didžiuojasi, kad gimė tokią prasmingą Lietuvai, Europai ir visam pasauliui dieną.

Pamokos Kamieninių ląstelių banke

Kaišiadorių r. Rumšiškių Antano Baranausko gimnazija aktyviai dalyvauja profesinės savanorystės projekte moksleiviams „Kam to reikia?“ Tai gyvosios teorijos pamokos, kurias mokytojams padeda vesti verslo profesionalai praktikai. Šįkart chemijos mokytoja Margarita Kniūkštienė surengė grupei baigiamųjų klasių gimnazistų mokomąją pažintinę ekskursiją į Kamieninių ląstelių banką Vilniuje. Tą dieną gimnazistai išklaušė paskaitą apie kamienines ląsteles, pasakojimą apie kraujo transportavimą nuo medicinos įstaigos iki banko. Laboratorijoje imunologas dr. Adas Dasinskas pasakojo moksleiviams apie savo profesiją, apie šiuo metu atliekamus biomedicininis tyrimus, paaiškino, kaip ir kur saugomos kamieninės kraujo ląstelės ir t. t. „Po apsilankymo laboratorijoje su rinkodaros vadove biologe Rasa Kulvietiene sukome galvas nagrinėdami anglų kalba parašytus mokslinius straipsnius medicinos temomis. Džiugu, kad sugebėjome daug ką suprasti ir jau patys paaiškinti, padiskutuoti. Vėliau draugiškai aptarėme kiekvieno ateities planus ir svajones, išsakėme lūkesčius. Manau, kiekvienas dovanų gavome „saują“ pozityvumo ir ryžto žengti pirmyn link savo svajonių. Dienos pabaigoje specialistų komanda paruošė mums dar vieną siurprizą: testą iš visko, ką buvome išgirdę. Dvi sudarytos komandos atsakinėdamos į įvairius klausimus rungėsi „Ląstelėms“ je“, kol galiausiai laimėjo... draugystė!“ – pasakoja „Dialogui“ gimnazistė **Rūta Petrauskaitė**.

Lankėsi tardymo izoliatoriuje

■ Šiaulių Dainų progimnazijos aštuntokai Šiaulių tardymo izoliatoriui perdavė 200 knygų, surinktų „Kultūros dienos akcijoje“.

Šiaulių Dainų progimnazijos aštuntokai, lydimi mokytojos Valentinės Volkovienės ir skaityklos vedėjos **Kristinos Balčiūnienės** (šios informacijos autorės), lankėsi Šiaulių tardymo izoliatoriuje. Apsilankymo tikslas – perduoti 200 knygų, kurias dalyvaudami „Kultūros dienos akcijoje“ mokiniai rinko visą balandžio mėnesį. Lankydamiesi izoliatoriuje mokiniai turėjo galimybę susipažinti su jo veikla ir vykdomomis funkcijomis, apžiūrėjo muziejų ir kitas patalpas.

Mokomosios bendrovės – neįkainojama patirtis

Šiaulių „Romuvos“ gimnazijos mokomoji mokinių bendrovė „Eko BUM“ dalyvavo Lietuvos mokomųjų bendrovių mugėje Vilniuje.

Į kasmetinę „Lietuvos Junior Achievement“ organizuojamą renginį šiemet susirinko 62 mokinių bendrovės iš visos Lietuvos. Mugės lankytojams pristatyta mokinių gaminama produkcija: įvairūs papuošalai, muilo gabaliukai, vaško žvakės, interjero detalės iš kartono, keramikos dirbiniai, atšvaitai, pačių vaikų sugalvotas prietaisas – saulės baterija, skirta vandeniui šildyti.

Romuviečių Brigitos Šmelcerytės ir Monikos Minickaitės gaminiai – suvenyrinės dėžutės iš senų

vadovėlių – traukė visų mugės lankytojų akį, – praneša gimnazija. Merginos išgirdo ne vieną pagyrimą už gerą idėją, gavo puikių patarimų, – pavyzdžiui, kokias sąskaitų dėžutes būtų galima siūlyti kavinių lankytojams.

MMB „Eko BUM“ savo veiklą šiais metais jau baigia. Netrukus akcininkams bus pateikta ataskaita. Jaunosios verslininkės sako, kad galimybė dalyvauti tokioje veikloje – neįkainojama patirtis. Mokiniai įgyja planavimo, organizavimo įgūdžių, išbando save sėkmės ir nesėkmės atvejais, komandinis darbas ugdo atsakomybę, padeda atskleisti kūrybines galias.

Popietė Motinos dienos paminėti

Penkios Kauno r. mokyklos – Domeikavos ir Babtų gimnazijos, Lapių ir Mastaičių pagrindinės bei Vandžiogalos vidurinė pastarojoje paminėjo Motinos dieną specialių poreikių mokinių kūrybinio bendradarbiavimo popietė „Tau – mano meilė, Mama“. Surengtas konkursas, kurio metu komandų nariai varžėsi atlikdami įvairias su popietės tema susijusias užduotis: sprendė kryžiažodžius, pagal išgirstą tekstą atsakinėjo į klausimus, stebėdami paveikslėlius skaidrėse įvardino profesijas, surinko dėlionę. Vaikams labai patiko užduotys, kuriose reikėjo ragau-

jant užrištomis akimis atspėti produktų pavadinimus bei liečiant (taip pat užrištomis akimis) atpažinti virtuvės reikmenis. Šios užduotys buvo pateiktos ir komisijos nariams bei popietėje dalyvavusioms mokinių mamytėms. Vandžiogalos mokyklos matematikos mokytoja G.Sadauskienė išmokė vaikus lankstyti gražią popierinę gėlę – ją vaikai padovanojo šventėje dalyvavusioms mamoms. Apie tai „Dialogui“ parašė Vandžiogalos mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui ir specialioji pedagogė **A.Bajarūnienė** su kolegėmis **E.Briediene** ir **J.Budreikiene**.

Kūrybinis pleneras

Jonavos vaikų lopšelis-darželis „Lakštingalėlė“ su partneriais organizavo Jonavos rajono priešmokyklinių grupių vaikų kūrybinį plenerą „Aš piešiu, gal nori piešti ir Tu“. Mamos dienai paminėti skirtas pleneras vyko ant pėsčiųjų tako prie miesto ligoninės ir „Varnutės“ tvenkinių. Jame dalyvavo 300 priešmokyklinukų iš dešimties Jonavos miesto bei rajono švietimo įstaigų. „Visi plenero dalyviai turėjo savo spalvą, kuria buvo pasipuošę, o Didžiosios spalvos palydė-

jo vaikus į jiems skirtus laukelius prie parodų takelio. Dalyviai savo kūrybines aikšteles papuošė, sukurdami gamtos ir spalvų karalystę. Kūrybiniai darbai buvo atlikti įvairiomis meninėmis priemonėmis, vaikai piešė ant asfalto, žolės, kūrė paveikslus, portretus. Įrengus galeriją, vaikų darbai buvo eksponuojami visą savaitgalį, suteikiant galimybę pasidžiaugti ne tik mamytėms, bet ir Jonavos miesto gyventojams“, – pasakoja auklėtoja **Jelena Pauplienė**.

Šventėme Šekspyro gimtadienį

Vilniaus r. Eitminiškių vidurinės mokyklos VI–XI klasių mokiniai, kalbų mokytojai bei mokyklos Sužionių skyriaus atstovai balandžio 23-ąją šventė gimtadienį. Nors tai nebuvo jubiliejus, degančių žvakučių skaičius ant didžiulio torto buvo ištis įspūdingas – 448! Ši diena yra laikoma didžiojo literatūros ir dramaturgijos klasiko Viljamo Šekspyro gimimo diena. Šventei ruoštis pradėjome iš anksto: moksleiviai parengė Šekspyro gyvenimo ir kūrybos pristatymą bei, mokytojų padedami, paruošė vaidinimus pagal populiarias Šekspyro pjeses „Romeo ir Džuljeta“, „Hamletas“, „Užsispyrėlės sutramdymas“. Mokiniai suprato, kad vaidinti didžiojo klasiko kūrybinius yra didžiulis iššūkis, tačiau džiaugsmingai ėmėsi kūrybinių skaitymo ir spektaklių kūrimo. Dra-

matiškas Hamleto monologas skambėjo trimis kalbomis, o Romeo ir Džuljeta savo meilę prisiekinėjo angliškai ir rusiškai. Originalia „Romeo ir Džuljetos“ interpretacija išsiskyrė Sužionių skyriaus mokiniai. Visus prajuokino išradingai aštuntokų ir devintokų „sutramdyta“ užsispyrėlė. Šekspyro sonetų skaitymo konkurse varžėsi 15 dalyvių.

Koks gimtadienis be šventinio torto! Sudainavę Šekspyriui „Happy birthday“ ir užpūtę žvakutes, specialiai ta proga pagaminą didžiulį tortą pasidalinome į beveik 70 gabalėlių! Šventę užbaigėme filmo „Romeo ir Džuljeta“ peržiūra ir aptarimu.

Rasa RAUDIENĖ,

Vilniaus r. Eitminiškių vidurinės mokyklos anglų kalbos mokytoja

Netikėta parama iš „Tautos fondo“

Neseniai gimnazijos direktoriui Valdui Valvoniui paskambino JAV gyvenanti lietuvė dr. Nijolė Bražėnaitė-Paronetto, nuo 1997 m. vadovaujanti „Tautos fondo“ Mokyklų įdukrinimo komisijai, kuri surinktas lėšas skiria 250-čiai įdukrintų Lietuvos mokyklų paremti. Dr. N.Bražėnaitė pranešė, kad ji įsidukrina Alytaus r. Butrimonių gimnaziją ir skiria jai 500 JAV dolerių paramą. Bekalbant paaiškėjo, kad ponija Nijolė nuolat palaiko ryšius su Olendernės kaime gyvenančia Janina Plentiene, kurios namuose slapstėsi partizanai Adolfas Ramanauskas-Vanagas ir Juozas Lukša-Daumantas, p. Nijolės vyras. J.Plentienei rekomendavus, jaunystės prisiminimų apie pirmąjį vyrą J.Lukšą-Daumantą vedina, p. Nijolė skiria lėšų gimnazijai, kad gimnazistai galėtų giliau pažinti ir suprasti pokario jaunimo kar-

tos pasiryžimą, drąsą ir išradingumą siekiant išsaugoti Lietuvos valstybę.

Atsirado proga ir mokytojams geriau susipažinti su J.Lukša-Daumantu, tai padaryti padėjo J.Plentienės atvežtos knygos apie Lietuvos partizanus. Vieną jų – „Partizanai“ išleido pats Juozas Daumantas (pirmą kartą knyga išspausdinta Čikagoje, „Draugo“ spaustuvelyje, 1950 m.).

Piniginė parama netikėta, gimnazijos direktorius V.Valvoniš telkia gimnazijos bendruomenę pamąstyti, kaip ją įprasminti. Yra svarstymų prikelti ir gimnazistams bei Butrimonių bendruomenei priimtina forma pateikti Partizanų kovų Lietuvoje istoriją.

Genovaitė ŽIURINSKIENĖ,

Alytaus r. Butrimonių gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui

T. Dreiseris: kovos be taisyklių

Antausiai

Jis jau seniai buvo nieko nemušęs, bet antausiai išėjo neprasti. Harry'is Sinclairis Lewisas, pirmasis JAV literatūros nobelistas, nuskriejo prie sienos ir apmirė kampe, užsidengęs galvą rankomis. Theodore'as Dreiseris sugrįžo prie svečių ir atsiveikinęs patraukė namo.

Netrukus jis pasijuto nejuokiai, o vėliau lengvai išsigando. Situacija ištis kvaila. Garsus rašytojas sumušė kitą rašytoją per vakarėlį salėje, pilnoje literatū, kritikų ir laikraštinių. Gerai, kad jam užteko proto išsi-vesti Lewisą į kaimyninį tuščią kambarį...

Iš pradžių viskas ėjosi gerai. Išvydę jį kviestiniame vakarėlyje susirinkusieji pradėjo ploti. Štai čia pavyduolis Lewisas ir pradėjo pykti, o kai buvo užsiminta, koks Dreiseris puikus rašytojas, Lewiso veidas tiesiog persikreipė. Vos atėjo jo eilė kalbėti, jis pasakė, jog Dreiserio knyga apie Sovietų Rusiją yra jo žmonos kūrinio plagiatas, prisiminė senas skriaudas ir pasiuntė velniop visus, kurie įsitikinę, jog Nobelio premija turėjo atitekti ne jam, o Dreiseriui. Taigi antausį Theodore'as jautėsi sklėjęs pagrįstai, tačiau jį neramino, ką pasakys žmona...

Supyko...

Pakeliui Dreiseris nupirko puokštę rožių ir nuo slenksčio ištisė jas žmonai. Helen paėmė geles be šypsenos ir išėjo į kitą kambarį. Tikriausiai jai jau kas nors paskambino ir dabar ji galvoja apie rytdienos laikraščių antraštes bei pasipilsiančius laiškus nuo giminaičių su apgailestavimais, kam ji susiejo savo gyvenimą su trisdešimčia metų vyresniu skandalistu...

Jis nuslinko į savo kabinetą. Apmaudu, kad ji pyksta. Net keista: prieš 12 metų jis, gyvenimo vėtytas ir mėtytas, pamilo jauną sekretorę. Ir kas iš to išėjo? Vyras po padu, išgyvenantis dėl to, kad davė per nosį skriaudikai ir sukėlė žmonos nepasitenkinimą.

Štai kaip baigiasi tam, kuris viską paaukoko dėl vienos moters! O juk kadaise jis nepraleisdavo nė vieno sijono apylinkėje. Tai buvo geras gyvenimas – ne dabartinis, kai nuo ryto iki vakaro jis sėdi ir rašo, rašo, rašo...

Ankstesnis – žurnalistas – jo gyvenimas buvo kur kas linksmesnis. Jeigu Helen vietoje būtų jo teisėta sutuoktinė Sara – jis dabar į viską spjautų ir iškeltų į miestą ieškoti nuotykių, – tegu žmonelė atvėsta!

Sensacija

Tuomet, būdamas 21-erių, jis

dirbo reporteriu laikraštyje „St. Louis Globe-Democrat“ ir vesti visai neketino. Jam neblogai mokėjo, bet ir ardavo jis kaip užkeiktas: skelbdavo naujienas, rašydavo apie teatrą, kriminalus.

Vienąsyk Dreiseris traukė pagrindine Sent Luiso gatve pasižiūrėti, kaip bus pradėtas griauti Pirmojo komercinio banko pastatas, kurio vietoje turėjo išdygti dangoraižis. Reporteris ketino parašyti apie tai reportažą. O vakare jo laukė teatras – muzikinis šou iš Niujorko, – jis parašys ir spektaklio recenziją...

Theodore'as pažūrėjo, kaip galingas ekskavatorius griaua seną statinį, ir patraukė į redakciją rašyti. Pakeliui užsuko į barą papietauti. Ir čia barmenas, kurio brolis tarnavo šerifo padėjėju, šnibžtelėjo jam, kad visa policija budi keliuose – mat apiplėštas miesto privažiavęs greitojo traukinio pašto vagonas. Sargybinis nušovė vieną iš užpuolikų ir pats gavo kulką į kaktą, o kitas vagis atidarė seifą ir spruko su krūva pinigų. Rytoj mieste kils didelis skandalas – visi smalsaus, iš kur banditai sužinojo, kad traukiniu vežami pinigai. Šerifas uždraudė apie šį įvykį teikti informaciją spaudai, taigi likusieji plunksnos rykliai sužinos negreit...

Dreiseris įkišo barmenui į kišenę 10 dolerių ir puolė ieškoti fotografo ir vežėjo. Priemiesčio stotyje teko ilgai mojuoti žurnalisto pažymėjimu, kol juodu su fotografu įleido į vagoną. Fotografas pliaukšėjo fotoaparatu, o Dreiseris apklausinėjo keleivius. Jis džiūgavo: jo rankose – sensacija!

Nušauti du zuikiai

Bedirbant ėmė temti, ir Dreiseris prisiminė apie vakarinę premjerą – iki jos buvo likę mažai laiko, aiškėjo, kad jis nebespės. Gal numoti ranka į tą spektaklį? Bet numerio plane buvo numatyta recenzija!

Ir jis nusprendė parašyti recenziją, nežiūrėdamas spektaklio – programa į redakciją buvo atsiųsta, pjesės siužetas žinomas. Bijoti nėra ko – ar maža recenzijų jis yra parašęs! Dreiseris liovėsi galvojęs apie spektaklį ir nuėjo pasikalbėti su atvykusiu policijos ekspertu, kuris ieškojo pirštų atspaudų ir apžiūrinėjo dinamito suardytą seifą.

Į miestą jiedu su fotografu grįžo tik vakare. Per pustrėčios valandos jis parašė ir reportažą apie traukinio apiplėšimą, ir recenziją. Spektaklis, jo nuomone, gana įdomus, pagrindinio vaidmens atlikėja vaidino įdomiai, dekoracijos taip pat geros, tik štai muzikinis apipavidalinimas, deja...

Baigęs rašyti, atsigulė ir užmigo. Ryte abi medžiagos „nuėjo“ į numerį, šefas jį išgyrė ir skyrė jam premiją – visus 40 dolerių!

Pokyčiai

Iki kito ryto Dreiseris jautėsi puikiai. Bet atėjęs ryte į redakciją pastebėjo kreivokas bendradarbių šypsenas. Pasirodo, prakeiktas šou iki Sent Luiso neprišakė. Dėl plėšikų sustabdyto traukinio geležinkelio kompanija skubiai pakeitė tvarkaraštį ir sąstatas su artistais ir dekoracijomis miesto nepasiekė. Tai jam pranešė šefo sekretorė, podraug patarusi šefui verčiau nesirodyti...

Dreiseris tyliai susirinko daiktus ir višiemis laikams paliko „St. Louis Globe-Democrat“. Ryte apie jo pramaną pranešė visi miesto laikraščiai, ir jis pakeitė butą, kad jo niekas nesurastų. Jis nuėjo pas buvusius konkurentus – į laikraštį „Republic“. Vyriausiasis redaktorius išklaušė jį, nusikvatojo ir priėmė į darbą, patikėdamas pirmą užduotį – parašyti apie mieste rengiamą mokytojų konkursą. Ten jis ir susipažino su viena iš jo nugalėtojų – liesute rusvaplauke Sara Osborn White. Ji buvo graži, bet dabar, kai juos skiria šitiek metų, jam atrodo, kad jį patraukė kitkas...

Su Sara

Jis buvo išaugęs vargingoje šeimoje: gimęs dvyliktas iš trylikos vaikų (devintas iš dešimties išgyvenusių). Jo tėvas buvo religinis fanatikas. Vyriausiasis brolis patraukė į artistus, antras brolis nusigėrė, sesuo Ema pabėgo su vieno restorano valdytoju, dėl jos pavogusių kasą... Juos augino keliuose darbuose besigalaujanti motina, ir Theodore'as nuo vaikystės įsidėmėjo, kad šeima – tai kryžius.

Sara buvo išaugusi kitokiame pasaulyje – gerokai sotesniame. Bet vesti ją Dreiseris pasiryžo ne išsyk. Jis keisdavo redakcijas, miestus ir drauges, bet galų gale vis tiek pas ją grįždavo. O Sara laukė: dėstė Sent Luiso priemiestyje, rašydavo jam šiltus laiškus ir pagaliau pasiekė savo.

Jūdvių namuose būdavo švaru, jo marškiniai išlyginti, pietus žmona gaminavo skanūs, tačiau Theodore'ą periodiškai apimdavo toks ilgesys, kad jam norėdavosi sudaužyti į sieną servizą, jos tėvų padovanoją vestuvių progą.

Priešingybės sueina krūvon, bet gyvenanti joms nėra lengva. Kurį laiką jis kentėjo. Šeimyninis gyvenimas pradėjo irti, kai jam galutinai nusibodo žurnalistas ir jis pradėjo rašyti rimtus dalykus. Jo apsakymai buvo giriami, tačiau po romano „Sesuo Keris“ pasirodymo jį užpuolė visi – nuo kritikų iki dorovės saugotojų, be to, romanas buvo prastai perkamas. Ir Sara neištvėrė: susirinko daiktus ir išėjo. Jis kraustėsi iš proto, smuko vis žemiau ir jau mąstė apie savižudybę, bet išgelbėjo brolis Paulas, davęs pinigų ir išsiuntęs pasigydyti į sanatoriją.

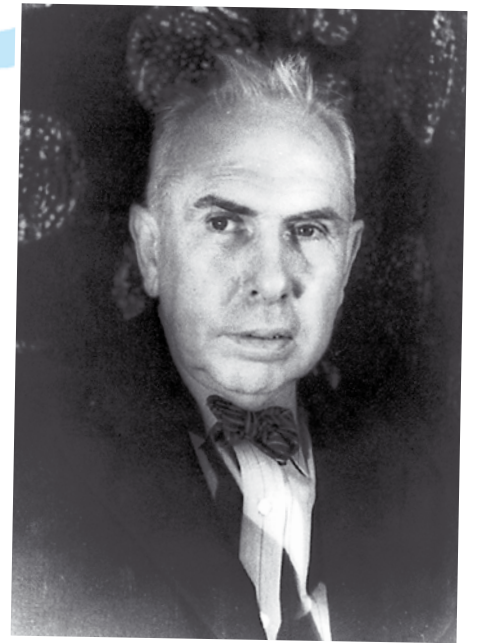
Moterys ir reputacija

Vėliau jis sugrįžo į žurnalistiką, tapo didelio žurnalo redaktoriumi, o paskui – žurnalistinio susivienijimo, leidusio moteriškus žurnalus daugiamilijoniniais tiražais, galva. Šimtai pavaldinių, puikus atlyginimas ir aukštas socialinis statusas. Su Sara jiedu susitaikė ir gyveno kaip du seni draugai. Milžiniškas butas centre, poilsis brangiuose kurortuose, prašmatnūs priėmimai...

O vėliau viena iš pavaldinių, Anni Gudlipp, supažindino jį su savo 18-metę dukra Thelma, kurią jis beprotiškai įsimylėjo.

Ponia Dreiser kategoriškai atsisakė skirtis. Apie skandalą sužinoję susivienijimo šeiminkai tuoj pat Dreiserį atleido, nes bijojo, kad kompromituojantį neištikimybės faktą sužinos konkurentai.

Pas žmoną Theodore'as nebegrįžo. O ji

atėmė iš jo viską, bet skyrybų taip ir nedavė. Su Thelma teko išsiskirti – bendras gyvenimas su vedusiu žmogumi būtų pražudęs jos reputaciją.

Kiek vėliau jis dar pagyveno su aktore ir dailininke Kyra Markham...

Pasirodžius Dreiserio romanui „Genijus“, dorovės sergėtojai patraukė knygos leidėjus į teismą. Rašytojas glaudėsi Niujorko priemiestyje esančiame bičiulio bute ir galvojo, ką daryti toliau, kai į jo duris kažkas paskambino...

Helen

Rašytojas atidarė duris ir išvydo aukštą, jauną ir gražią merginą. Ji nusišypsojo – ir jo širdis nusirito į kulnis...

Būna taip, kad pasikalbėjęs su žmogum keletą minučių jauti, tarsi žinotum apie jį viską. Taip buvo ir šį kartą. Jis pavaišino Helen kava, o ji papasakojo apie save: jai devyniolika, ji išsituokusi, aktorės karjera susiklostė nesėkmingai, dirba sekretore. Po poros dienų važiuos į Kaliforniją – pabandydys laimę kine. Seniai svajojusi su juo susipažinti, be to, ji esanti jo giminaitė...

Ir jis įsiprašė į pakeleivius. Pakeliui jis susirgo, Helen nuo jo nesitraukė. Holivude jiedu apsigyveno kartu ir daugiau nebesiskyrė. Sara taip ir nedavė jam skyrybų, bet Helen tai nejaudino: ji mylėjo rašytoją ir džiaugėsi, kad jam su ja gera.

Visus šiuos metus ji buvo jam puikias gyvenimo drauge, sekretore ir aukle. Auklėjo jį dėl beprotiškų poelgių, sekė, kad nesisvaistytų pinigais, žinojo, kada paskatinti, o kada – nusodinti. Po kurio laiko gimė „Amerikoniškoji tragedija“, atnešusi rašytojui šlovę ir pinigų.

...Prieškambaryje pasigirdo žingsniai – grįžo Helen, duok dieve, kad jos nuotaika būtų gera. Dreiseris girdėjo, kaip žmona tarškina pakabomis, ir iš to garso suprato, kad ji tebeypksta. Po to Helen tyčia garsiai pasakė: „Vakarinėje žinių laidoje tave pavadino „sunkiasvoriumi amerikiečių literatūros čempionu“. Bokso rungtynių organizatorius Jimas Johnstonas rengiasi suvesti tave su Sinclairiu ringe – susitikimas truks penkiolika raundų...“

Dreiseris nusišypsojo ir eilinį kartą pagalvojo, kad jam smarkiai pasisekė su žmona...

Parengė Dana DOVYDAITYTĖ

Nelengva pergalė

Berutė Laureckienė ir Alma Valiukienė pasidžiaugė „Dialogui“ sėkmingu Panevėžio lopšelio-darželio „Sigutė“ ugdytinių pasirodymu tradiciniame meninio skaitymo konkurse „Pabiro pasklido žiedai...“ Jį surengė Smėlynės biblioteka – ilgametė lopšelio-darželio socialinė partnerė. Konkurse varžėsi ne tik darželinukai, bet ir pradinių klasių mokiniai. „Sigutei“ konkurse atstovavo net septyni 5–6 metų vaikai. Informacijos autorės džiaugiasi, kad vienas jų – E.Kirkilas – užėmė I vietą, įveikęs 30 varžovų.

Šiauliečių šokėjų laimėjimai

Šiaulių Dainų progimnazijos neformaliojo vaikų švietimo šiuolaikinio šokio studija „Kosmėja“, vadovaujama Dianos Maciuvienės, dalyvavo Ogrės mieste (Latvija) vykusiame tarptautiniame šiuolaikinių šokių konkurse „Tusinš tris priedes – Ogre 2012“. Be lietuvių, konkurse pasirodė Latvijos, Estijos, Rusijos kolektyvai. Dalyviai varžėsi trijose amžiaus grupėse: I–IV, V–VIII ir IX–XII klasių. Visose trijose grupėse „Kosmėjos“ šokėjai tapo nugalėtojais, – praneša „Dialogui“ Dainų progimnazijos skaityklos vedėja **Kristina Balčiūnienė**.

Frankofoniškų teatrų festivalis

Net tris dienas (04 27–29) Alytaus miesto teatro salėje vyko Frankofoniškų teatrų festivalis-konkursas, jį organizavo Alytaus Dzūkijos pagrindinė mokykla, – praneša „Dialogui“ šios mokyklos direktorė **Vilija Sušinskienė**. Į festivalį atvyko 176 dalyviai iš įvairių Alytaus, Kauno, Vilniaus, Varėnos, Šiaulių mokyklų, Belgijos ir Italijos. Parodyta 15 spektaklių. Festivalio dalyviai, be kita ko, turėjo galimybę pamatyti profesionalaus Alytaus teatro spektaklį „Tartufas“, linksmynosi vakaronėje VŠĮ Alytaus šv. Benedikto gimnazijoje, Rotušės aikštėje pademonstravo teatrinių užsiėmimų metu sukurta miniatiūras, dalyvavo „flašmobe“. Jau tapo tradicija uždarymo metu peržiūrėti festivalio akimirka: filmą sukūrė stažuotojos iš Prancūzijos.

Visą festivalio-konkurso vedimą organizavo Alytaus Adolfo Ramausko-Vanago gimnazijos prancūzų kalbos mokytoja ekspertė Marija Bagdanavičienė ir jos vadovaujami mokiniai, kurie, pasak informacijos autorės, puikiai vaidino, interpretavo, imitavo, parodijavo, taip nužiuogindami visą publiką. Vertinimo komisijai pirmininkavo Prancūzų kultūros centro lingvistikos atašė Lucas Aubri. Festivalio nugalėtoju tapo Dzūkijos pagrindinės mokyklos teatro trupė, parodžiusi spektaklį „L'amours et minuterie“ („Meilė ir durų skambutis“, vadovai Danguolė Pumputienė ir Arvydas Kinderis). Ši trupė atstovaus Lietuvai 2013 m. festivalių festivalyje Ispanijoje.

Festivalio nuotraukas galima pažiūrėti „Facebooke“ („Festival Premiers Rideaux, Alytus 2012“).

Jūrų keliais

Lietuvos mokiniai ketvirtą kartą dalyvavo respublikiniame konkurse „Jūrų keliais 2012“ (jį organizuoja Lietuvos aukštoji jūreivystės mokykla). Varžėsi net dvylika X–XI klasių mokinių komandų. Be Klaipėdos miesto gimnazijų, konkurse dalyvavo Naujosios Akmenės, Kretingos ir Šilutės komandos. Šiomet pirmą kartą į konkursą pakviesta ir Vilniaus – jungtinė Žvėryno ir Žirmūnų gimnazijų – komanda „Vilniaus Armada“, jos šūkis – „Nors Vilnius toli, bet jūra širdy...“.

Konkurso dalyvių laukė net 7 rungtys: navigacinis treniruoklis, leidžiantis pajauti laivo kapitono ir jo komandos darbą, dujų labirintas (iš dūmų pilnos patalpos išnešti nukentėjusįjį), užduotis baseine (apsirengti hidrokostiumą ir pakliūti į gelbėjimo valtį), teorinių žinių patikrinimas, metlynio metimas, pirmosios medicinos pagalbos ir „emocingoji“ virvės traukimo rungtis. Mokiniai pademonstravo ne tik teorines žinias, fizines galias, bet ir susipažino su jūrininko specialybės ypatumais, komandinio darbo pranašumais. Prieš kiekvieną rungtį dalyviai buvo apmokomi ir instruktuojami.

Pagrindinis konkurso prizas – kelionė keltu į

Karlsamną bei dvikova Rygoje su latviško konkurso nugalėtojais. Konkurse laimėjo Klaipėdos „Aukuro“ gimnazijos komanda „Jūrų žvaigždės“.

Penktą vietą konkurse užėmusios „Vilniaus Armados“ komandos vadovai **Otilija Gaubienė** (Žirmūnų gimn.) ir **Ovidijus Kavaliauskas** (Žvėryno gimn.) – šios informacijos „Dialogui“ autoriai – džiaugiasi jungtinei komandai suteikta galimybė dalyvauti konkurse ir dėkoja „Kreiserinio buriavimo mokyklai“ bei Žvėryno gimnazijos žmogaus saugos mokytojai R.Tarasevičienei už pagalbą ruošiantis konkursui. „Mes išmokome būti „komanda“ ir patyrėme daug teigiamų emocijų“, – rašo pedagogai.

Piešė mamoms ir apie mamas

Idėja Motinos dienos skirti vaikų piešinių konkursą-parodą prieš trejus metus kilo Kelmės r. Tytuvėnų vaikų lopšelio-darželio direktorės pavaduotojai ugdymui Irenai Levickienei. Pirmais metais renginys neperžengė įstaigos ribų, kitąmet jau buvo rajoninis, o šiemet dalyvauti vaikų piešinių konkurse „Sveikinsiu mamytę“ buvo pakviestos visos šalies ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigos. Sulaukta 227 darbų iš 48 ugdymo įstaigų. Konkursui pateikti kūrybiniai darbai buvo suskirstyti pa-

gal vaikų amžiaus grupes. Komisija, vertindama darbus, atsižvelgė į vaikų kūrybiškumą, temos atitikimą, darbo originalumą, technikos savitumą, estetinį vaizdą. Ypatingas dėmesys buvo kreipiamas į piešinius, kuriuose neišvengtą suaugusiojo indėlis. Visi konkursui pateikti darbai gegužės 8–21 d. bus eksponuojami Kelmės r. savivaldybės suaugusiųjų mokymo centre, – praneša Tytuvėnų vaikų lopšelio-darželio direktorė **D.Žilinskienė** su kolegėmis **I.Levickiene** ir **L.Barčauskiene**.

MOKYKLOSE

Gruziniški patiekalai ant lietuviško stalo

VŠĮ Kuršėnų politechnikos mokyklos virėjo specialybės mokytojos su mokiniais surengė netradicinę profesinio mokymo pamoką su VU studijuojančiu Gruzijos piliečiu Davitu Kakava. Svečias ir virėjo specialybės mokiniai kartu gamino įvairius gruziniškus virtuvės patiekalus, – praneša „Dialogui“ profesijos mokytojos **Inga Rėvutienė** ir **Renata Rudnickienė**.

Gegužių vardo diena

40-ies metų gyvavimo sukaktį švenčianti Šiaulių Gegužių progimnazija iškilmingai ir smagiai paminėjo Mokyklos vardo dieną – tradicinę mokyklos šventę, gimusią prieš 17 m., kai mokykla, kažkada buvusi Šiaulių 13-ąja vidurine, gavo Gegužių vardą. Idėja būtų gegužės 13-ąją minėti Mokyklos vardo vieną kilę dailės mokytojai Reginai Rudienei, – praneša „Dialogui“ renginio organizatorė direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Rita Tamašauskienė**.

„SUPasi vasara“ Simne

Alytaus r. Butrimonių gimnazijos švietimo pagalbos mokiniui specialistės **Irena Sinkevičienė** (šios informacijos autorė), Rasa Kleponienė ir Ramutė Jablonskienė su mokiniais dalyvavo Simno specialiojoje mokykloje vykusiame tradiciniame rajono renginyje „SUPasi vasara“: jame su specialiujų poreikių mokiniais dirbantys specialistai ir pedagogai dalijasi patirtimi. Mokiniai dalyvavo sportinėje ir meninėje veikloje, atliko kūrybines užduotis, stebėjo Dzūkijos pagrindinės mokyklos specialiųjų poreikių mokinių spektaklį.

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
tlena@takas.lt

www.dialogas.com

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas **Donatas Ivoška**: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė **Laurena Remeniūtė**: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitomoji sąskaita LT72 70440 60001118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos ir skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai nerecenzuojami ir negražinami. Kopijuoti ar platinti savitiraštyje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIJA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS FONDAS Media Support Foundation

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. l. Tir. 2021 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos ryto“ spaustuve,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392–1916

Bendruomenės diena

Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos direktorė Gražina Šoblickienė puoselėja gražią idėją – kasmet rengti Bendruomenės dieną, – praneša „Dialogui“ mokytoja **Erminija Deviatnikovienė**. „Bendruomenės diena – ypatinga: mokykla kvepia pyragais, visur blizga, kieme pražyduosios gelės maloniai kviečia užteiti, koncertuoja ir mokiniai, ir tėvai, ir seneliai, ir mokytojai, koncertuoja po vieną ir šeimomis...“ – pasakoja informacijos autorė.

Pergalė matematikos olimpiadoje

Marijampolės marijonų gimnazija praneša apie savo penktoko Aino Beinakaraičio pergalę XIV Lietuvos IV–V klasių moksleivių matematikos olimpiadoje. Ji vyko Šiaulių universiteto Edukologijos fakultete kartu su IX tarptautine IV–V klasių moksleivių matematikos olimpiada. Per 2 val. moksleiviai turėjo išspręsti 16 uždavinių. Dalyvavo 208 moksleiviai. Šalies / tarptautinės olimpiados užduotis, tariantis su Latvijos universiteto mokslininkais ir šio universiteto matematikės dr. D.Bonkos iniciatyva, parengė Danutė ir Arkadijus Kisieliovi. Tarptautinės olimpiados rezultatai bus paskelbti vėliau gegužę.

Svečiuose – dainininkė S.Trimakaitė

Lietuvos meno kūrėjų asociacijos vykdomame projekte „Aukštosios kultūros impulsai mokykloms“ dalyvaujanti Utenos r. Užpalių gimnazija džiaugiasi galimybe 24 mėnesius nemokamai gauti 11-os pavadinimų kultūros žurnalus ir menininkų pamokomis. Užpaliuose jau lankėsi Lietuvos nacionalinės filharmonijos solistė, Lietuvos Nusipelnusi artistė Sigutė Trimakaitė. Bibliotekinė **Rena Šliogerienė** „Dialogui“ pasakoja: „Muzikė pilnoje aktų salėje vedė pamoką „Nuo

Bacho iki Čiurlionio“. Jos jaunieji klausytojai vaizdžiai ir emociškai buvo supažindinti su klasikine užsienio bei lietuvių kompozitorių muzika, su vokalinės bei instrumentinės muzikos sąsajomis. Buvo gyvai atliekami modernios kūrybos kompozitorių, kurie tęsia klasikinės muzikos tradicijas ir ieško savitų išraiškos priemonių, kūriniai. Dainininkė atkreipė klausytojų dėmesį į muzikos ir žodžių ryšį dainose, į liaudiškų melodijų įtaką kompozitorių kūrybai.“

Skaičiuok ir būk sveikas

Šakių r. Gelgaudiškio vidurinės mokyklos matematikos mokytojos Aurelija Vaičaitienė, **Valda Valaitienė** (šios informacijos autorė) ir informacinių technologijų mokytoja Aušra Matulaitienė organizavo integruotą matematikos, IT ir sveikos gyvensenos renginį V–VIII klasių mokiniams „Skaičiuok ir būk sveikas“. Jo tikslas – atskleisti matematikos žinių praktinį panaudojimą tarpdalykinėje integracijoje. Renginyje dalyvavo aštuonių rajono mokyklų – Griškabūdžio ir Lukšių Vinco Grybo gimnazijų, Šakių „Varpo“, Kriūkų, Gelgaudiškio vidurinių, Žvirgždaičių,

Paluobių, Kidulių pagrindinių – jaunųjų matematikų komandos. Mokiniai sprendė užduotis su sveikos gyvensenos elementais bei pateikė parodai savo pagamintas sveikos mitybos piramides. Renginio dalyviams reikėjo atlikti kompleksinę matematikos ir IT užduotį. Įdomiausia ir, informacijos autorės manymu, poniausia užduotis buvo naudojant kompiuterinį ruošinį teisingai sudėlioti sentenciją apie sveiką gyvenseną, rasti ir iškirptoje figūroje užrašyti jos autorių. Atlikę visas užduotis renginio dalyviai vaišinosi sveikos mitybos patiekalais.

Pagrindinė bendradarbiaus su gimnazija

Dvi Kėdainių švietimo įstaigos – Juozo Paukštelio pagrindinė mokykla ir Akademijos gimnazija – nutarė bendradarbiauti organizuodamos bei vykdydamos mokyklos veiklos kokybės įšvertinimą. Nuotraukoje – sutartį pasirašo pagrindinės mokyklos direktorė **Danutė Vitauskienė** ir gimnazijos direktorius **Liudas Tauginas**.

➤ SUKAKTYS

Kybartų gimnazijai – 100

Vilkaviškio r. Kybartų Kristijono Donelaičio gimnazija sukvietė buvusius savo ugdytinius paminėti gimnazijos įkūrimo Kybartuose 100 metų jubiliejų. „Dvi dienas šurmuliavo mokykla. Neseniai baigę mokyklą mokiniai ir pražilę, tinkantys dabartiniams mokiniams ir senelius, buvę ugdytiniai vėrė savo klasių duris, akimis ieškojo savo suolo, glaudė prie krūtinės seniai matytą draugą, nešė gė-

lių žiedus mokytojams. Kiek daug jaudinančių akimirklų! Mokykloje vyko karjeros diena. Klasėse sėdi susikaupę dabartiniai mokiniai, klausosi žymių profesorų, mokslininkų paskaitų, bendrauja su studentais, planuoja savo ateitį. Po to minėjimas-koncertas Kybartų kultūros centre...“ – apie gimnazijos jubiliejaus minėjimą pasakoja istorijos mokytojai **Genia ir Juozas Jurkynai**.

Uždegęs laisvės ugnį širdyse

Gegužės 14-oji, kai susidegino 19-metis Romas Kalanta, Kauno Veršvų vidurinės mokyklos (joje Romas mokėsi) bendruomenei ypatinga diena. Ji minima jau daugiau kaip 15 metų, per ilgą laiką susiklostė šio minėjimo tradicijos. Direktorius pavaduotojo Vytauto Čepulionio, istorijos mokytojų Daivos Žemaitienės, Dianos Murauskienės, Zitos Žemaitienės iniciatyva bei rūpesčiu, gegužės 14-ąją pačiomis įvairiausiomis formomis – literatūrinėmis-muzikinėmis kompozicijomis, piešinių parodomis, paskaitomis, eilėraščių, esė, filmų kūrimais bei pristatymais – minėjome mokykloje, Kauno IX forto muziejuje, Kauno muzikinio teatro sodelyje. Mokiniai tvarko kapą, padeda gėlių ir prie paminklo Romainių kapinėse, ir prie paminklinio akmens Panerių gatvėje, kur R.Kalanta gyveno.

Ne išimtis ir šie metai, kai minėjimai nuvilnijo per visą Lietuvą. Gegužės 14-osios rytas mokykloje prasidėjo pilietine pamoka „Laisvės pavasaris“. Mokytojai pasakojo mokiniams apie 1972 m. gegužės įvykius Kaune, rodė filmus „Vai-kai iš Amerikos viešbučio“, „Fontano vaikai“, mokyklos mokinių ir mokytojų

(Ž.Malinauskienės, D.Žemaitienės) sukurta filmą „R.Kalanta – gyvasis laisvės fakelas“, skaitė ištraukas iš knygų „Romo Kalantos auka“, „Laisvės proveržiai sovietiniame Kaune“, deklamavo eiles, klausėsi 7–8 dešimtmečiams būdingos muzikos, pabuvojo mokyklos muziejuje, kur išgirdo muziejininkės G.Pažereckienės pasakojimą apie R.Kalantos mokymąsi mūsų mokykloje ir apžiūrėjo jam skirtą ekspoziciją. Prieš prasidedant minėjimui moksleiviai aplankė R.Kalantos kapą ir uždegė žvakelės Romainių kapinėse, padėjo gėlių ir 40-ies žvakelių liepsna apšvietė R.Kalantos susideginimo vietą Kauno muzikinio teatro sodelyje. Iškilmių salės priesalyje buvo atidengta Kauno „Aušros“ gimnazijos jaunųjų dailininkų piešinių paroda „Žmogus mirtingas, laisvė – ne“ (mokytojos Z.Andrulytė, J.Milkevičiūtė).

Vėliau vyko renginys „Uždegęs laisvės ugnį širdyse“, prasidėjęs emociinga X–XII klasių muzikine-literatūrine kompozicija „Aš noriu laisvę šlovinti“ (vadovės K.Kazakevičiūtė ir D.Lukošenkinienė)...

Janina MASAITIENĖ,

Kauno Veršvų vidurinės mokyklos mokytoja

Piešinių paroda „Odė tėvui“

Vilniaus Senamiesčio vidurinės mokyklos istorijos mokytojas Ž.Radavičius inicijavo ir kartu su kolegėmis lituaniste R.Jakštienė, dailės mokytoja L.Šmugurova ir istorike G.Kosarieva savo mokykloje surengė vaikų piešinių parodą „Odė Tėvui“. Ji susijusi su jau ne vienus metus Vilniaus rotušės, Vytauto Juozapaičio edukacinio kultūros ir meno centro bei kūrybinės grupės vykdomu to paties pavadinimo projektu. Vaikai ne tik piešė, bet ir rašė rašinius apie tėvo reikšmę šeimoje ir giminėje, – praneša projekto organizatoriai.

➤ ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS 85 UGDYMO ĮSTAIGOS

„Aukuro“ gimnazija, Klaipėda
„Aušros“ gimnazija, Kaunas
„Dainų“ pradinė, Šiauliai
„Juventos“ progimnazija, Šiauliai
„Laisvės“ gimnazija, Vilnius
„Neries“ pagrindinė, Jonava
„Romuvos“ gimnazija, Šiauliai
„Romuvos“ progimnazija, Šiauliai
„Saulės“ pradinė, Šiauliai
„Varpelio“ pradinė, Kaunas
„Varpo“ vidurinė, Šakiai
„Vilties“ pagrindinė, Panevėžys
„Vyčio“ pradinė, Mažeikiai
Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija, Alytus
Akademijos gimnazija, Kėdainiai r.
Alfonso Lipniūno pagrindinė, Panevėžys
Babtų gimnazija, Kauno r.
Barboros Radvilaitės pagrindinė, Vilnius
Batnivos pagrindinė, Kauno r.
Bazilionų vidurinė, Šiaulių r.
Buivydiškių pagrindinė, Vilniaus r.
Bukonių pagrindinė, Jonavos r.
Butrimonių gimnazija, Alytaus r.
Dainų progimnazija, Šiauliai
Deltuvos pagrindinė, Ukmergės r.
Domeikavos gimnazija, Kauno r.
Dusetų Kazimiero Būgos gimnazija, Zarasų r.
Dzūkijos pagrindinė, Alytus
Eitminiškių vidurinė, Vilniaus r.
Gamtos, Panevėžys
Gegužių progimnazija, Šiauliai
Gelgaudiškio vidurinė, Šakių r.

Griškabūdžio gimnazija, Šakių r.
Gruzdių gimnazija, Šiaulių r.
Jaunimo ir suaugusiųjų, Joniškis
Jono Basanavičiaus progimnazija, Vilnius
Jono Žemaičio-Vytauto pagrindinė, Kaunas
Juozo Paukštelio pagrindinė, Kėdainiai
Juozo Urbšio katalikiška vidurinė, Kaunas
Kalnėnų pagrindinė, Mažeikiai
Kidulių pagrindinė, Šakių r.
Kybartų Kristijono Donelaičio gimnazija, Vilkaviškio r.
Kriūkų vidurinė, Šakių r.
Kruonio gimnazija, Kaišiadorių r.
Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazija, Šiaulių r.
Kuršėnų Pavenčių vidurinė, Šiaulių r.
Lapių pagrindinė, Kauno r.
Lieporių gimnazija, Šiauliai
Lopšelis-darželis „Sigutė“, Panevėžys
Lukšių Vinco Grybo gimnazija, Šakių r.
Marijonų gimnazija, Marijampolė
Mastaičių pagrindinė, Kauno r.
Pagirių gimnazija, Vilniaus r.
Paluobių pagrindinė, Šakių r.
Pranciškonų gimnazija, Kretinga
Profesinio rengimo centras, Marijampolė
Rokų vidurinė, Kaunas
Rumšiškių Antano Baranausko gimnazija, Kaišiadorių r.

Salomėjos Neries gimnazija, Vilnius
Senamiesčio vidurinė, Vilnius
Simno gimnazija, Alytaus r.
Simno specialioji, Alytaus r.
Skaistakalnio pagrindinė, Panevėžys
Suaugusiųjų mokymo centras, Kėdainiai
Suaugusiųjų mokymo centras, Kelmės r. sav.
Suaugusiųjų mokymo centras, Marijampolė
Suaugusiųjų mokymo centras, Rokiškis
Suaugusiųjų mokymo centras, Tauragė
Šv. Mato vidurinė, Kaunas
Švenčionių progimnazija, Švenčionių r.
Tytuvėnų vaikų lopšelis-darželis, Kelmės r.
Užpalių gimnazija, Utenos r.
Užupio gimnazija, Vilnius
Užsalių pagrindinė, Jonavos r.
Vaikų lopšelis-darželis „Lakštingalėlė“, Jonava
Vandžiogalos vidurinė, Kauno r.
Veiviržėnų gimnazija, Klaipėdos r.
Veršvų vidurinė, Kaunas
Viekšnių gimnazija, Mažeikių r.
Vytauto Didžiojo gimnazija, Vilnius
VšĮ Alytaus šv. Benedikto gimnazija, Alytus
VšĮ Kuršėnų politechnikos, Šiaulių r.
Žirmūnų gimnazija, Vilnius
Žvėryno gimnazija, Vilnius
Žvirgždaičių pagrindinė, Šakių r.

Prisijunk ir laimėk!

1000-asis „Dialogo“ gerbėjas „Facebooke“ burtų būdu laimės specialų rašiklį su „Dialogo“ logotipu.

facebook.com/dialogas

Istorija, sukurta iš akimirų

Pastaruoju metu dažnai susimąstome, kad gyvenimas tarsi ėmė sukintis keliskart greičiau nei įprasta. Kiekvieną mūsų žingsnį lydi laikrodžio rodyklės poslinkis, kuris vis ragina mus skubėti gyventi. Tačiau kartais taip norisi stabtelėti, ypač svarbiausiomis ir gražiausiomis gyvenimo akimirkomis, kurias taip ir norisi pratęsti, nepaklusti laikui. Nors ilgam laiko sustabdyti negalime, tačiau vis dėlto technologijų amžius suteikia mums galimybę tas akimirkas įamžinti ir taip išsaugoti atsiminimus ne tik dėl savęs, bet ir kitoms kartoms.

Fotoknyga – būdas išsaugoti istoriją

Užfiksuotos gyvenimo akimirkos dažnai atgimsta nuotraukose, kuomet susirinkusi šeima leidžia popierinį atsiminimą iš rankų į rankas, kiekvienas tęsia pasakojimą vis pridurdamas jo atmintyje išlikusius tos akimirkos vaizdinius. Taip gimsta istorijos... Tokią istoriją reikia įamžinti, užra-

šyti. Tokią istoriją galima dar ir iliustruoti savo asmeninėmis nuotraukomis. Jūsų asmeninė istorija gali atgimti fotoknygoje.

Artėjant mokslo metų pabaigai bei abiturientų išleistuvių šventei, fotoknyga yra įdomus ir praktiškas sprendimas, norint įamžinti ne tik akimirkas, bet ir asmeninę klasės istoriją. Smagiausia, kad šios istorijos autorius gali būti ir mokytojas, ir mokiniai ar net visa klasė. Fotokny-

goje, pasitelkus maketavimo programos siūlomus nuotraukų išdėstymo puslapyje šablonus, galima įvairiai ir pagal poreikį išdėlioti turimas nuotraukas puslapyje ir tokiu būdu sukurti visą projektą. Fotoknyga yra ir praktiška, kadangi joje, priešingai nei fotoalbume, nuotraukos nesusimaišys, iš jo neišbyrės. Patogi ir galimybė šalia nuotraukų rašyti pastabas, palinkėjimus, komentarus.

Pasirinkimo galimybės fotoknygoje

Fotoknyga yra individualus jūsų šedevras, kadangi čia menininkas ir kūrėjas esate jūs. „Classic“ fotoknygai, dydžiu artimais A4 formatui, galite pasirinkti ir paprastesnį, žemės spalvų viršelį iš „Intro“ viršelių linijos arba nuotaikingą ir spalvingą „Everyday“ linijos viršelį. Jei jūs siekiate rafinuo-

tumo ir prabangos pojūčio, tuomet neri- niuoti ir odos imitacijos „Deluxe“ linijos viršeliai yra tai, ko jums reikia. Taip pat savo projekte galėsite pasirinkti ir fotoknygos įrišimo puslapių spalvą, popieriaus faktūrą, spausdinimo kokybę, galėsite papuošti fotoknygą dekoratyviniu aplanku, ant kurio taip pat galima kelti nuotraukas bei rašyti tekstus.

Jei norite papasakoti savo istoriją žaismingai, rinkitės kvadrato formos fotoknygą „Rossa“, kuri primena asmeninį žurnalą. Šioje fotoknygoje nuotraukas bei užrašus galėsite kelti iškart ant viršelio, savo nuožiūra pasirinkti nuotraukų išdėstymą puslapiuose.

Siekiant įamžinti klasės gyvenimą, surašyti prisiminimų metraščių, fotoknyga yra puikus pasirinkimas. Tereikės sukurti vos vieną fotoknygos egzempliorių, o vėliau galėsite užsisakyti norimą skaičių kopijų arba, pakoregavę projektą, užsakyti jį kaip visiškai naują. Užsisakant didesnę kiekį fotoknygų, jūsų užsakymui bus pritaikyta nuolaida. Tereikia tik fantazijos ir jūsų akimirų, o *Picture Happy* jūsų istorijai suteiks magišką pavidalą.

www.picturehappy.lt

UAB PICTURE HAPPY LIETUVA
Pagalba klientams tel. (8 ~ 5) 206 0966
(d. d.: 9:00–18:00)
Pristatymas visoje Lietuvoje.

Užs. 306

Kviečiame studijuoti VU Filosofijos fakulteto magistrantūros studijose!

Habent sua fata facultates.

Idėjų galia didžiulė. Fakultete plėtojamų mokslų idėjos žadina prakilnumo dvasią ir gyvenimui suteikia monumentalumą. Šią dvasią kurstyti bei palaikyti visuomenėje yra bendroji fakulteto užduotis, o kiekviena jame įtvirtinta specialybė tai daro savais metodais, savomis priemonėmis asmeni ir visuomenę įveda į paties gyvenimo versmę. (Prof. Romanas Plečkaitis)

✓ **Edukologijos magistrantūros** tikslas – parengti kompetentingus edukologijos tyrinėtojus tolesnei mokslinei veiklai ir doktorantūros studijoms, taip pat aukštos kompetencijos specialistus-praktikus įvairaus tipo ugdymo įstaigoms ir švietimo institucijoms. Studijuojant galima rinktis vieną iš specializacijų – Bendrąją edukologiją arba Švietimo politiką ir administravimą.

Studijų trukmė – 2 metai, sudaroma individualaus studijų tempo galimybė. Priimami visų studijų kryptių bakalaurai ir aukštojo mokslo diplomą turintys asmenys. Stojamojo egzamino nėra. Baigusiems ne edukologijos krypties programoms sudaroma galimybė išklausti edukologijos pagrindus pagal atskirą Klausytojo sutartį.

✓ **Pedagogo kvalifikacijai įgyti skirta studijų programa „Pedagogika“.** Tai edukologijos krypties antrosios pakopos laipsnio nesuteikianti programa, kurios tikslas – parengti aukštos kvalifikacijos, plataus pe-

dagoginio išsilavinimo, turinčius pakankamai teorinių žinių ir praktinių įgūdžių specialistus, gebėsiančius dirbti dalyko mokytojais ir atlikti su pedagogine veikla susijusias funkcijas įvairių tipų bendrojo lavinimo pagrindinėse ir vidurinėse mokyklose.

Studijų trukmė – 1 metai. Studijų forma – nuolatinės studijos, pagal sesijinį tvarkaraštį. Stojantieji privalo turėti aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir tokią specialybę, kuri atitinka bendrojo lavinimo mokyklos ugdymo turinio dalyką(-us) (pvz., matematika, informatika, fizika, istorija, chemija, geografija, biologija, filosofija, anglų k., vokiečių k., rusų k., lietuvių k., psichologija, etika). Stojamojo egzamino nėra. Didžioji dalis studentų studijuoja valstybės finansuojamoje vietoje.

Pedagogų rengimo tradicija Vilniaus universitete siekia 1783 metus! Daugiau informacijos teiraukitės el. paštu pedagogika@fsf.vu.lt.

✓ **Specialiosios pedagogikos (edukologijos krypties) magistrantūros** studijų tikslas – suteikti naujausių teorinių žinių ir praktinių įgūdžių, aprėpiančių svarbiausias specialiujų poreikių asmenų funkcionavimo ir ugdymo sritis: psichopedagoginę įvertinimą, sutrikimų, negalių ir jų sukeltų specialiujų poreikių aptikimą, poveikio priemones ir pan. Yra numatytos kelios vidinės specializacijos. Baigusieji gali dirbti specialiosios pedagogikos konsultantais ir mokytojais bendrojo lavinimo bei specialiosiose ugdymo įstaigose, būti asmens įvertinimo specialistais pedagoginėse psicholo-

ginėse, neįgalumo ir darbingumo nustatymo bei ankstyvosios reabilitacijos tarnybose, sveikatos priežiūros ir globos įstaigose, taip pat tęsti studijas edukologijos krypties doktorantūroje.

Studijų trukmė – 2 metai, studijų forma – nuolatinės studijos, vykstančios pagal sesijinį tvarkaraštį. Priimami visų studijų kryptių bakalaurai arba aukštojo mokslo diplomą turintys asmenys. Stojamojo egzamino nėra.

Daugiau apie magistrantūros programas ir priėmimo tvarką – interneto puslapiuose <http://www.fsf.vu.lt> ir <http://www.vu.lt>.

Lauksime Jūsų VU Filosofijos fakultete!

Užs. 305